

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **geografia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: **Uniwersytet Śląski
w Katowicach**

Data przeprowadzenia wizytacji: **19-20 grudnia 2022 roku**

Warszawa, 2023

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	6
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	10
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	11
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	11
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	15
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	24
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	30
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	34
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	38
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	43
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	48
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	51
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	56
5. Załączniki:	64
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	64
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	64
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	70
Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych	70

Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____	79
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa _____	102
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena _____	102
Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego	114

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Włodzimierz Salejda, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Zbigniew Podgórski, ekspert PKA
2. prof. dr hab. Andrzej Macias, ekspert PKA
3. Paweł Świniarski, ekspert PKA reprezentujący studentów
4. Tomasz Mrożek, ekspert PKA reprezentujący pracodawców
5. Bartosz Kasiński, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku geografia w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2022/2023. Kierunek geografia został oceniony przez Polską Komisję Akredytacyjną po raz kolejny.

Postępowanie oceniające odbyło się zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej przeprowadzanej zdalnie przez Polską Komisję Akredytacyjną. Przed rozpoczęciem zdalnej wizytacji dokonano podziału obowiązków pomiędzy ekspertami biorącymi udział w pracach zespołu oceniającego. Ponadto w porozumieniu z koordynatorem z ramienia Uczelni ustalono szczegółowy harmonogram przebiegu wizytacji wraz z uwzględnieniem kluczowych spotkań z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Zgodnie z procedurą postępowania oceniającego przed wizytacją zespół oceniający dokonał analizy danych oraz informacji zawartych w raporcie samooceny i załącznikach do raportu przedłożonych przez władze Uczelni oraz opracował raport wstępny.

Wizytację poprzedzono spotkaniami wewnętrznymi zespołu oceniającego, które posłużyły wymianie wstępnych refleksji na temat ocenianego kierunku studiów. Podczas spotkań omawiano kryteria oceny, raport wstępny zespołu oceniającego oraz sformułowano dalsze pytania i wątpliwości w odniesieniu do spełnienia standardów jakości kształcenia. Ponadto dokonano ostatecznego potwierdzenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji, w tym spotkań oraz podziału odpowiedzialności pomiędzy członkami zespołu oceniającego w trakcie wizytacji. Przed wizytacją zespół wytypował do oceny prace dyplomowe i prace etapowe, wybrał zajęcia do hospitacji oraz ustalił wymagania związane z udokumentowaniem infrastruktury wykorzystywanej w procesie kształcenia, w tym obiektów bazy dydaktycznej Uczelni i biblioteki.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z władzami Uczelni, osobami odpowiedzialnymi za realizację procesu kształcenia na wizytowanym kierunku, w tym z autorami raportu samooceny, Samorządem Studenckim, z reprezentacją studentów oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku geografia, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, z osobami odpowiedzialnymi za praktyki, umiędzynarodowienie procesu kształcenia, wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz politykę jakości kształcenia.

W toku wizytacji przeprowadzono hospitacje zajęć na ocenianym kierunku oraz dokonano przeglądu udostępnionej przez Uczelnię dokumentacji dotyczącej m.in. realizacji procesu kształcenia, w tym prac dyplomowych i etapowych, praktyk zawodowych, umiędzynarodowienia, funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz wsparcia studentów w procesie kształcenia i osiągania efektów uczenia się.

Wymiana informacji pomiędzy członkami zespołu oceniającego odbywała się na bieżąco podczas spotkań zaplanowanych zgodnie z harmonogram wizytacji. Spotkania te posłużyły ekspertom do systematycznego podsumowywania oceny spełnienia kryteriów wyznaczonych w ramach przydzielonej odpowiedzialności. Przed zakończeniem wizytacji odbyło się spotkanie podsumowujące zespołu oceniającego, podczas którego potwierdzono pozyskanie wszystkich niezbędnych informacji w celu zapewnienia oceny kryteriów w powierzonym zakresie oraz omówiono pierwsze spostrzeżenia, o których poinformowano władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

W wyniku ścisłej współpracy członków zespołu oceniającego, a w szczególności sekretarza zespołu z koordynatorem wizytacji wyznaczonym z ramienia Uczelni na bieżąco prowadzono koordynację działań wspierających sprawny i zgodny z harmonogramem przebieg wizytacji.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	geografia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{[1],[2]}	nauki o Ziemi i środowisku (dziedzina nauk ścisłych i przyrodniczych)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów geografia 180 punktów specjalizacja nauczycielska 207 punktów	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów na tych studiach przewiduje praktyki)	120 godzin / 4 punkty ECTS specjalizacja nauczycielska - dodatkowe praktyki odbywane w szkole podstawowej 160 godzin/6 punkty ESTC	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	specjalizacja nauczycielska	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	99	
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ^[3]	geografia: 2603 specjalizacja nauczycielska: 2993	
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	geografia: 177 specjalizacja nauczycielska: nauczyciel przyrody i geografii: 199	
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	geografia: 144 nauczycielska: nauczyciel przyrody i geografii: 165	
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	61	

Nazwa kierunku studiów	geografia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{[1],[2]}	nauki o Ziemi i środowisku (dziedzina nauk ścisłych i przyrodniczych)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry /120 punktów	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów na tych studiach przewiduje praktyki)	• GIS, teledetekcja, zastosowania geodezji: 0, • Geographic Information Systems: 0, • Eksploracja obszarów polarnych i górskich: 0, • Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna: 0, • Hydrologia i gospodarka wodna: 0, • Klimatologia: 0, • Monitoring zmian krajobrazu: 0, • Nauczycielska: 30 godz. / 3 ECTS, • Rekonstrukcja środowiska geograficznego: 0	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	• GIS, teledetekcja, zastosowania geodezji; • Geographic Information Systems; • Eksploracja obszarów polarnych i górskich; • Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna; • Hydrologia i gospodarka wodna; • Klimatologia; • Monitoring zmian krajobrazu; • Nauczycielska; • Rekonstrukcja środowiska geograficznego.	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne

Liczba studentów kierunku	63	
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ^[3]	GIS, teledetekcja, zastosowania geodezji: 760 Geographic Information Systems: 980, Eksploracja obszarów polarnych i górskich: 765, Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna: 1070, Hydrologia i gospodarka wodna: 875, Klimatologia: 755, Monitoring zmian krajobrazu: 755, Nauczycielska: 780, Rekonstrukcja środowiska geograficznego: 755	
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	GIS, teledetekcja, zastosowania geodezji: 100, Geographic Information Systems: 81, Eksploracja obszarów polarnych i górskich: 100, Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna: 100, Hydrologia i gospodarka wodna: 100, Klimatologia: 100,	

	Monitoring zmian krajobrazu: 100, Nauczycielska: 100, Rekonstrukcja środowiska geograficznego: 100	
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	GIS, teledetekcja, zastosowania geodezji: 87, Geographic Information Systems: 92, Eksploracja obszarów polarnych i górskich: 87, Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna: 87, Hydrologia i gospodarka wodna: 87, Klimatologia: 87, Monitoring zmian krajobrazu: 87, Nauczycielska: 87, Rekonstrukcja środowiska geograficznego: 87	
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	78	

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ¹ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	kryterium spełnione
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	kryterium spełnione
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	kryterium spełnione
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	kryterium spełnione

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku geografia dobrze wpisują się w misję i strategiczne cele rozwoju Uniwersytetu Śląskiego. Zgodnie z misją Uczelni, kierunek odpowiada na wzrastające potrzeby edukacyjne społeczeństwa w zakresie rozwoju kompetencji uwzględniające potrzebę ochrony środowiska, przeciwdziałania skutkom zagrożeń środowiskowych, w tym będących efektem działalności człowieka. Wiążą się też ściśle ze współdziałaniem z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz są zgodne z zapotrzebowaniem na rynku pracy. Koncepcja kształcenia odzwierciedla też interdyscyplinarny charakter geografii oraz mieści się w obu dyscyplinach, do których jest ten kierunek przypisany, tj. nauk o Ziemi i środowisku (75% na I stopniu i 95% na II stopniu w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów) oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej (25% na I stopniu i 5% na II stopniu w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów). Dzięki temu możliwe jest łączenie wiedzy o funkcjonowaniu systemu przyrodniczego i systemu społeczno-ekonomicznego.

Analiza efektów uczenia się i treści programowych ukazują dominującą rolę geografii fizycznej. Przekłada się to na specjalności realizowane na kierunku geografia na studiach II stopnia, które kształcą specjalistów w zakresie eksploracji obszarów polarnych i górskich; geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej; Geographic Information Systems (w języku angielskim); GIS, teledetekcji, zastosowania geodezji; hydrologii i gospodarki wodnej; klimatologii; monitoringu zmian krajobrazu; nauczycieli geografii.

Na studiach pierwszego stopnia studenci zdobywają podstawową wiedzę, umiejętności i kompetencje z zakresu geografii, w tym rozumienia i interpretowania prawidłowości funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz systemu społeczno-ekonomicznego w przestrzeni i czasie. Uczą się korzystać z cyfrowych baz danych oraz nabywają umiejętności kompleksowej oceny środowiska geograficznego. Na studiach drugiego stopnia studenci uzupełniają i rozszerzają wiedzę, umiejętności i kompetencje zdobyte na studiach pierwszego stopnia i są przygotowani do rozwiązywania trudnych problemów środowiskowych w skali globalnej (obszary górskie, polarne, pustynne, metropolitalne), uwzględniających także specyfikę regionalną (problemy środowiskowe w obszarach górniczych, przemysłowych oraz silnie zurbanizowanych). Duże znaczenie na kierunku geografia przykłada się do nabywania przez studentów umiejętności wykorzystania systemów informacji geograficznej (GIS) do analiz tematycznych i przestrzennych. Koncepcja kształcenia jest również ściśle powiązana z uwarunkowaniami regionalnymi, które cechują się wysokim stopniem przekształcania środowiska związanym z wydobywaniem i przetwórstwem surowców oraz silnym zurbanizowaniem. Bardzo ważną częścią studiów na kierunku geografia są ćwiczenia terenowe, realizowane na obszarze kraju i za granicą. Bez nich nie można w pełni wykształcić geografa.

Koncepcja i cele kształcenia są związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w obu dyscyplinach, do których kierunek geografia jest przyporządkowany, a także z Priorytetowymi Obszarami Badawczymi wskazanymi w Strategii Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego. Świadczą o tym najważniejsze problemy badawcze podejmowane przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku geografia. Należą do nich m.in.: zmiany i zmienność klimatu

w różnych skalach przestrzennych i czasowych, rekonstrukcje zmian środowiska, kierunki, dynamika i perspektywy przekształceń krajobrazów Polski, tendencje zmian warunków hydrologicznych i użytkowania wód na obszarach antropogenicznie przekształconych, tereny górnicze i pogórnice – przestrzeń szans i zagrożeń, naturalne i antropologiczne uwarunkowania procesów eolicznych w różnych strefach klimatycznych, centra aktywności atmosfery półkuli północnej: zmiany, interakcje, wpływ na warunki klimatyczne Polski i Europy, sejsmiczność naturalna i wywołana działalnością człowieka, przemiany demograficzne, społeczno-kulturowe i osadnicze miast i regionów, turystyka międzynarodowa w ujęciu społecznym, gospodarczym i politycznym, czy aktualne wyzwania kształcenia geograficznego i problemy edukacji szkolnej w Polsce.

Koncepcja i cele kształcenia są zorientowane na potrzeby rynku pracy. Ważną rolę odgrywa w tym zakresie Rada Partnerów Społeczno-Gospodarczych. Oddziałuje ona na kierunek geografia m.in. poprzez wpływ na realizację efektów uczenia i celów kształcenia, doskonalenie jakości kształcenia na kierunku poprzez różnorodne propozycje zmian programowych uwzględniających aktualne potrzeby rynku pracy, czy dostosowywanie treści kształcenia do potrzeb rynku pracy. Inną ważną formą współpracy są praktyki zawodowe, realizowane na profilu ogólnoakademickim, a które są integralną częścią programu studiów na kierunku geografia. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym pozwala też uwzględniać nowe trendy w działalności gospodarczej związanej z naukami o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Na uwagę zasługuje fakt, iż koncepcja kształcenia na kierunku geografia jest też spójna z celami strategicznymi województwa śląskiego, zapisanymi w „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, Śląskie 2030 - Zielone Śląskie” (2020). Jest też odpowiedzią na wyzwania związane z jakością środowiska przyrodniczego i antropopresją, w których potrzebne są wysokie kompetencje absolwentów geografii w zakresie nauk o Ziemi i środowisku. Wpływ na koncepcję i cele kształcenia mają także nauczyciele akademicy i studenci podczas zebrań rady dydaktycznej kierunku studiów (RDKS) dedykowanych dyskusji nad programem studiów. Na uwagę zasługuje też uwzględnienie w opracowywaniu i modyfikowaniu programu kształcenia na kierunku geografia doświadczeń i wzorców międzynarodowych, w tym wyższych uczelni amerykańskich, francuskich, brytyjskich, norweskich oraz niemieckich.

Koncepcja i cele kształcenia obecnie uwzględniają w niewielkim stopniu nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Na szeroką skalę były one prowadzone w okresie pandemii COVID-19. Aktualnie na kierunku geografia istnieje możliwość nauczania zdalnego na platformie Moodle (dotyczy do zajęć z psychologii oraz geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej regionu śląskiego). Platforma e-learningowa obsługiwana jest przez ogólnouczelniane Centrum Kształcenia na Odległość. Za jej pomocą przeprowadzane są obowiązkowe szkolenia dla studentów I roku z bezpieczeństwa i higieny pracy oraz z przysposobienia bibliotecznego. Platforma ta umożliwia też studentom zdalny dostęp do materiałów do zajęć. Tak więc Wydział Nauk Przyrodniczych otwarty jest na postęp naukowy i techniczny.

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz profilem ogólnoakademickim. Uwzględniają podział na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Związane są z prowadzoną na Uczelni działalnością naukową, sprowadzającą się do badań interakcji człowiek - środowisko przyrodnicze. Do kluczowych efektów uczenia się związanych z profilem ogólnoakademickim na studiach pierwszego stopnia z zakresu wiedzy należą: “wiedza o człowieku jako podmiocie konstytuującym struktury społeczne i gospodarcze, o procesach zmian systemów i instytucji społecznych i gospodarczych”, “znajomość i zrozumienie fundamentalnych

dylematów współczesnej cywilizacji”, z zakresu umiejętności: “samodzielność formułowania i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów geograficznych”, “posługiwanie się systemami normatywnymi oraz wykonywanie zadań z użyciem właściwych źródeł i baz informacyjnych”, “planowanie obserwacji, pomiarów terenowych oraz prowadzenie krytycznej analizy i oceny oraz syntezy pozyskanych informacji z właściwie dobranych i stosowanych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych”, “formułowanie i rozwiązywanie problemów geograficznych, tj: identyfikacja, analiza, interpretacja i prognoza zjawisk przyrodniczych, społecznych, kulturowych, politycznych, prawnych i ekonomicznych” i “samodzielne planowanie i realizacja własnego uczenia się przez całe życie i planowanie własnej kariery zawodowej lub naukowej” oraz z zakresu kompetencji społecznych: “krytyczna ocena posiadanej wiedzy, gotowość do stałego uzupełniania i doskonalenia nabytej wiedzy i umiejętności z zakresu nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej” oraz “uznawanie znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu interdyscyplinarnych problemów poznawczych i praktycznych oraz potrzeba zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu”. Z kolei na studiach drugiego stopnia: “posiadanie rozszerzonej wiedzy z zakresu nauk geograficznych, ścisłych i nauk o człowieku oraz różnych typach więzi społecznych we współczesnym świecie, podbudowanej aktualną literaturą przedmiotu z nauk geograficznych i pokrewnych oraz dostrzeganie związków i zależności w różnych obszarach aktywności człowieka i dylematów współczesnej cywilizacji”, “umiejętność krytycznej analizy i selekcji informacji z różnych źródeł oraz prawidłowa interpretacja i wyjaśnianie zjawisk przyrodniczych, społecznych i gospodarcze, a także wzajemne relacje między nimi”, “umiejętność praktycznego wykorzystania zdobytej wiedzy w różnych zakresach i formach”, “pozyskiwanie i interpretacja danych empirycznych oraz na ich podstawie formułowanie odpowiednich wniosków”, “umiejętność opisywania, analizowania i interpretacji przyczyn i przebiegu procesów i zjawisk przyrodniczych i społecznych na podstawie danych pochodzących z różnych źródeł oraz wiedzy teoretycznej”, “formułowanie własnych krytycznych opinii i samodzielnie proponowanie rozwiązań z zastosowaniem właściwej metody badawczej” oraz “umiejętność pracy w grupie przyjmując w niej różne role oraz działanie w sposób przedsiębiorczy”, a także “inspirowanie i organizowanie procesu uczenia się, także innych osób, określanie priorytetów służących realizacji określonych zadań oraz ocenianie warunków bezpiecznej pracy i identyfikacja zagrożeń zawodowych”. Efekty uczenia się na studiach pierwszego i drugiego stopnia są zgodne z właściwym poziomem 6. i 7. Polskiej Ramy Kwalifikacji. Stosunkowo niewielka ich liczba powoduje, iż są one sformułowane w zbyt szeroki i stosunkowo ogólny sposób, co powoduje, iż nie oddają w pełni specyfiki geografii. Mimo to należałoby bardziej uszczegółowić efekty uczenia się, by lepiej uwzględniały złożoność geografii oraz aby oddawały związek z działalnością naukową, prowadzoną przez Uczelnię w ramach obu dyscyplin przypisanych do kierunku geografia.

Rekomenduje się więc przeformułowanie i uszczegółowienie efektów uczenia się na kierunku geografia na obu stopniach studiów.

Należy też stwierdzić, iż efekty uczenia się uwzględniają umiejętność komunikowania się w języku obcym, odpowiednio na poziomie biegłości B2 dla studiów pierwszego stopnia (KGG1_U06 “Rozumie oraz tworzy różnego typu teksty pisane wymagające wiedzy systemowej o języku w zakresie jego struktur gramatycznych, leksyki i fonetyki. Porozumiewa się w języku obcym w zakresie właściwym dla danego obszaru wiedzy na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego”) oraz języku obcym, w tym branżowym na poziomie biegłości B2+ dla

studiów drugiego stopnia (KGG2_U04 "Porozumiewa się w języku obcym posługując się komunikacyjnymi kompetencjami językowymi w stopniu zaawansowanym. Posiada umiejętność czytania ze zrozumieniem skomplikowanych tekstów naukowych oraz pogłębioną umiejętność przygotowania różnych prac pisemnych (w tym badawczych) oraz wystąpień ustnych dotyczących zagadnień szczegółowych z zakresu danego kierunku w języku obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego"). Efekty uczenia się uwzględniają również kompetencje badawcze (KGG2_U05 "Planuje i wykonuje zadania badawcze lub ekspertyzy pod kierunkiem opiekuna naukowego"; KGG2_U06 "Samodzielnie planuje rozwój własnej kariery zawodowej lub naukowej" oraz kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej (KGG2_K01 "Student aktualizuje i pogłębia wiedzę przyrodniczą i społeczno-ekonomiczną; rozumie potrzebę zapoznania się z aktualnym stanem badań w zakresie geografii oraz potrafi samodzielnie uzupełnić wiedzę o wymiar interdyscyplinarny").

Efekty uczenia się są możliwe do osiągnięcia i sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Uwzględniają kompetencje społeczne niezbędne w działalności zawodowej w zakresie geografii (np. KGG1_K04 "Jest gotów do działania w sposób przedsiębiorczy - prawidłowo wykonuje zadania, identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu"). Analiza sylabusów i matryc efektów uczenia się dla studiów pierwszego i drugiego stopnia wykazała, iż wszystkie efekty uczenia się są możliwe do osiągnięcia.

Studenci kierunku geografia mają możliwość realizacji specjalności nauczycielskiej, która przygotowuje ich do wykonywania zawodu nauczyciela geografii i przyrody. Program tej specjalności obejmuje zajęcia odpowiadające podstawie programowej przedmiotu geografia oraz umożliwiające przygotowanie merytoryczne do zawodu nauczyciela. Efekty uczenia się związane z kwalifikacjami uprawniającymi do wykonywania zawodu nauczyciela są zgodne z wprowadzonymi w 2019 roku regulacjami prawnymi dotyczącymi standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. W związku z tym zawierają one pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardzie kształcenia określonym w Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. 2019, poz. 1450 z późn. zm.).

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zaleceń a (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	uzupełnienie strategii o mierniki jej realizacji	Została dokonana ocena realizacji strategii w latach 2013-2015. Podjęto działania polegające nad opracowaniem i wdrożeniem mierników jej realizacji.	Zalecenie zrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1²(kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią oraz polityką jakości Uczelni. Mieszczą się też w dyscyplinach, do których kierunku geografia jest przyporządkowany, tj. nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Otoczenie społeczno-gospodarcze i interesariusze wewnętrzni mają wpływ na koncepcję i cele kształcenia. Koncepcja i cele kształcenia uwzględniają też potrzebę kształcenia na odległość oraz wdrażanie nowych metod kształcenia. Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz profilem ogólnoakademickim. Odpowiadają właściwymi poziomami PRK oraz uwzględniają złożoność geografii. Koncepcja kształcenia oraz efekty uczenia się są w pełni zgodne z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinach do których przyporządkowana jest geografia.

Efekty uczenia się są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinach: nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, do których kierunku geografia jest przypisany. Odnoszą się również do potrzeb rynku pracy. Efekty uczenia się uwzględniają komunikowanie się w języku obcym dostosowane do poziomu studiów. Są one możliwe do osiągnięcia i sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przyjęte efekty uczenia się zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych przepisami prawa oraz odpowiadają podstawie programowej dla przedmiotu geografia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dokończenia Kształcenia

Nie sformułowano.

Zalecenia

Nie sformułowano.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe realizowane na kierunku geografia na studiach pierwszego i drugiego stopnia są zgodne z efektami uczenia się, a także z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinach: nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

²W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

Uwzględniają również specyfikę metodyki badań w obu dyscyplinach badawczych z zakresu nauk geograficznych.

Treści programowe na kierunku geografia odpowiadają zakresowi działalności badawczej Uczelni. Odnoszą się one do obu dyscyplin, tj. nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Są kompleksowe oraz specyficzne dla zajęć tworzących program studiów. Analiza tych treści wykazała, iż zapewniają one uzyskanie wszystkich zakładanych efektów uczenia się. Do najważniejszych z nich należą zajęcia z zakresu klimatologii i meteorologii, zmian środowiskowych, geomorfologii, geologii, hydrologii, antropopresji, przemian społeczno-gospodarczych miast i regionów. Na studiach I stopnia zajęcia wprowadzają studentów w podstawowe zagadnienia nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej dotyczące geografii fizycznej, rozmieszczenia zjawisk fizycznogeograficznych na Ziemi, rozumienia współzależności między warunkami fizycznogeograficznymi a działalnością człowieka, znajomości i umiejętności wykorzystania Systemów Informacji Geograficznej, czy też stosowania podstawowych technik i narzędzi badawczych w zakresie obu dyscyplin naukowych, do których przypisana jest geografia. Uzupełniają je zajęcia niezbędne dla prawidłowego zrozumienia i interpretacji systemu przyrodniczego i społeczno-gospodarczego. Treści obligatoryjne na I stopniu studiów uzupełnione są o zajęcia fakultatywne od 2 do 6 semestru, rozszerzające i uzupełniające obligatoryjne treści programowe (np. „Praktyczne zastosowania geografii społeczno-ekonomicznej”, „Metody geoinformacyjne w nowoczesnej geografii”, „Wybrane aspekty rozwoju miast polskich”, „Zasoby wodne kontynentów”, „Monitoring zmian krajobrazów”, czy też „Gospodarcze znaczenie jezior i rzek”).

Podstawą programu studiów II stopnia są zajęcia obowiązkowe z zakresu problematyki badawczej obu dyscyplin geograficznych (tj. „Metodologia nauk geograficznych i historia myśli geograficznej”, „Globalne problemy środowiska przyrodniczego”, „Globalne problemy społeczno-ekonomiczne”, „Filozofia przyrody”, „Geografia kultury”) oraz zestawy modułów specjalizacyjnych charakterystycznych dla danej specjalności (np. „Eksploracja środowiska regionów polarnych i górskich”, „Współczesne procesy i problemy społeczno-demograficzne”, „Mobilne systemy geoinformacyjne”, „Gospodarka wodna”, „Metody pozyskiwania i bazy danych meteorologicznych”, „Krajobraz w planowaniu przestrzennym”, „Dydaktyka geografii w szkole ponadpodstawowej”).

Treści programowe specjalności przygotowującej do wykonywania zawodu nauczyciela obejmują pełen zakres treści programowych zawartych w obowiązującym standardzie kształcenia dla tego zawodu. Uwzględniono wszystkie wymagane treści psychologiczno-pedagogiczne oraz dydaktyczne. Merytorycznie treści programowe odpowiadają podstawie programowej nauczania przedmiotu geografia.

Czas trwania studiów na kierunku geografia na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz związany z tym nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się są właściwie oszacowane. Zapewniają również osiąganie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów jest zgodna z aktualnymi przepisami. Na studiach I stopnia łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału osób prowadzących zajęcia wynosi 177 pkt. ECTS, a na studiach II stopnia na prawie wszystkich specjalnościach 100 pkt. ECTS z wyjątkiem anglojęzycznej specjalności Geographic Information Systems, gdzie wynosi on 81 pkt. ECTS, natomiast dla specjalności nauczycielskiej 199 pkt. ECTS. Analiza sylabusów wykazała, iż wiele

zajęć ma przypisanych znacznie przeszacowane wartości ECTS. Brak jest uwzględnienia i oszacowania w nich pracy własnej studenta, a w większości przypadków całość punktacji ECTS przypisana jest bezpośredniemu kontaktowi z nauczycielem. Przykładem mogą być: „Matematyka i statystyka w naukach o Ziemi”, wykład 30 h ma 4 pkt. ECTS, „Geograficzne systemy informacyjne II”, laboratorium 30 h ma 3 pkt. ECTS, „Planowanie i gospodarka przestrzenna”, wykład 30 h ma 5 pkt. ECTS, „Degradacja i ochrona wód – moduł specjalnościowy”, wykład 20 h ma 3 pkt. ECTS, „Klimat miasta i człowiek – moduł specjalnościowy”, wykład 10 h i laboratorium 10 h ma 3 pkt ECTS, itd. W związku z tym rekomenduje się modyfikacje w sylabusach, spełniających wymogi, liczb ECTS przypisanych zajęciom na studiach I i II stopnia z uwzględnieniem oszacowań nakładów pracy własnej studentów.

Program studiów pierwszego i drugiego stopnia jest realizowany różnymi formami zajęć. Większość z nich posiada część teoretyczną (wykład) oraz część praktyczno-aktywną (ćwiczenia, laboratoria). Pozwala to na poznanie przez studentów metod i narzędzi wykorzystywanych w naukach geograficznych, znajdujących następnie zastosowanie w pracy zawodowej oraz badawczej. Uzupełnieniem form aktywizujących studentów są ćwiczenia terenowe stanowiące niezbędny element wykształcenia geografa (na studiach I stopnia mają one aż 19% udział w ogólnej liczbie godzin, a na studiach II stopnia, w zależności od specjalności od 11% do 16%) oraz praktyka zawodowa (5%). Rozwijają one oraz weryfikują zdobytą wcześniej wiedzę, umiejętności i kompetencje studentów, w tym konkretne metody i narzędzia przydatne w przyszłej pracy zawodowej i badawczej. Sekwencja zajęć w programie studiów, a także dobór ich form oraz proporcje liczby godzin zajęć zapewniają przewagę różnego typu zajęć aktywizujących. Na studiach I stopnia wykłady stanowią 42% ogólnej liczby godzin zajęć, a na studiach II stopnia w zależności od specjalności, wykłady stanowią od 16% (specjalność anglojęzyczna Geographic Information Systems) do 49% (specjalność hydrologia i gospodarka wodna). Zapewnia to osiągnięcie przez studenta zakładanych efektów uczenia się.

Program studiów na kierunku geografia pozwala na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia, szczególnie na studiach II stopnia. Pula zajęć do wyboru odpowiada na obu stopniach studiów wymaganiom w tym zakresie, tj. nie mniej niż 30% ECTS. Na studiach pierwszego stopnia procentowy udział liczby punktów ECTS uzyskiwanych w ramach wybieranych przez studenta modułów kształcenia stanowi 34%, a na studiach drugiego stopnia - 65%. Spośród zajęć do wyboru, w zależności od stopnia studiów, są to głównie przedmioty specjalistyczne lub specjalnościowe. Uzupełnieniem są zajęcia fakultatywne oferowane przez Wydział Nauk Przyrodniczych oraz zajęcia ogólnouniwersyteckie. Taki system pozwala studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia.

Plan studiów obejmuje zajęcia związane z prowadzoną na Uczelni działalnością naukową w obu dyscyplinach przypisanych do geografii, tj. nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej w wymaganym wymiarze liczonym punktami ECTS (144 pkt. ECTS na studiach I stopnia, 165 pkt. na specjalności nauczycielskiej na studiach I stopnia oraz na studiach II stopnia 87 pkt. ECTS, w tym specjalność nauczycielska, z wyjątkiem specjalności Geographic Information Systems, której łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową wynosi 92 pkt. ECTS).

W planie studiów na obu stopniach przewidziano lektoraty z nowożytnego języka obcego na poziomie B2 na studiach pierwszego stopnia w liczbie 120 godz. zajęć (8 pkt. ECTS – niedoszacowana liczba) oraz B2+ na studiach drugiego stopnia w wymiarze 30 h (2 pkt. ECTS – przeszacowana liczba). Liczba

godzin jest wystarczająca dla osiągnięcia przez studentów zakładanego poziomu Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Plany studiów na pierwszym i drugim stopniu obejmują zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych. Na studiach pierwszego stopnia realizowane są dwa moduły z tego zakresu: „Socjologia” (wykład 30 h za 3 pkt. ECTS – przeszacowana liczba), „Historia gospodarcza świata” (wykład 20 h za 2 pkt. ECTS – przeszacowana liczba). Z kolei na studiach drugiego stopnia są to: „Filozofia przyrody” (wykład 30 h za 3 pkt. ECTS – przeszacowana liczba) i „Geografia kultury” (wykład 20 h za 2 pkt. ECTS – przeszacowana liczba). Podane tutaj wartości ECTS potwierdzają wyżej sformułowaną rekomendację dotyczącą, zgodnego z wymogami, adekwatnego przypisywania liczb pkt. ECTS z uwzględnieniem liczby godzin zajęć.

Plan studiów pierwszego i drugiego stopnia zawiera zajęcia prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Platforma e-learningowa jest obsługiwana przez Centrum Kształcenia na Odległość, które stanowi ogólnouczelnianą jednostkę organizacyjną UŚ. Wykorzystywana jest ona do przeprowadzania obligatoryjnych zajęć dla studentów I roku geografii z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz z przysposobienia bibliotecznego. Na kierunku geografia prowadzone są obecnie 2 kursy „Psychologia” oraz „Geografia fizyczna i społeczno-ekonomiczna regionu śląskiego”. Ponadto platforma e-learningowa umożliwia studentom zdalny dostęp do aktualizowanych na bieżąco materiałów do zajęć. Biorąc to pod uwagę należy stwierdzić, iż wymiar zajęć prowadzonych w trybie zdalnym jest zgodny z wymaganiami w tym zakresie.

Kształcenie nauczycieli na kierunku geografia odbywa się na specjalności nauczycielskiej na obu stopniach studiów. Treści programowe obejmują pełny standard kształcenia nauczycieli przyrody i geografii na I stopniu oraz geografii na II stopniu studiów. Liczba godzin zajęć i punktów ECTS przeznaczonych na kształcenie nauczycieli w całości, jak też w odniesieniu do poszczególnych grup zajęć, jest zgodna z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. W ramach przygotowania nauczycielskiego na I stopniu 19% godzin zajęć realizowanych jest w formie wykładów, a pozostałe w formie zajęć aktywizujących studentów, w tym 33% ogółu godzin przeznaczona jest na realizację praktyk zawodowych; na studiach II stopnia jest to odpowiednio 32% godzin to wykłady, a 16% ogółu godzin to praktyki zawodowe. Liczba punktów ECTS uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, sekwencja, proporcje oraz dobór form realizowanych zajęć są zgodne z wymaganiami zawartymi w/w standardzie kształcenia.

W kształceniu na kierunku geografia stosowanych jest szereg różnorodnych metod. Są to wykłady, ćwiczenia, zajęcia laboratoryjne, seminaria i pracownie dyplomowe, ćwiczenia terenowe oraz praktyki zawodowe. Odzwierciedlają one specyfikę geografii oraz zapewniają one osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów uczenia się.

W nauczaniu i uczeniu się są stosowane właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne wspomagające osiąganie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Zalicza się do nich m.in. projektory i rzutniki multimedialne, telewizory, tablice ścienne, różnego typu pomoce dydaktyczne (np. okazy skał i minerałów, plakaty, filmy), a także komputery z odpowiednim oprogramowaniem. Stosowane metody stymulują studentów do samodzielnej pracy w efekcie pogłębiania wiedzy zdobytej na zajęciach oraz umożliwiają im pełnienie aktywnej roli w tym procesie. Oprócz klasycznych wykładów akademickich prowadzone są na kierunku geografia wykłady częściowo konwersatoryjne i problemowe. W doborze metod kształcenia uwzględniane są najnowsze osiągnięcia

dydaktyki akademickiej. Należą do nich: metoda dyskusji panelowej i okrągłego stołu (jak również punktowanej), metoda problemowa, czy metoda projektowa. Na kierunku geografia stosuje się też tutoring, który jest formą kształcenia zindywidualizowanego. Zbliżone charakterem do formy tutorskiej, z uwagi na małą liczbę studentów w grupie, są seminaria i pracownie dyplomowe. Stymulują one studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się. Oprócz nich stosowane są: metoda eksperymentalna, metoda studium przypadków, metoda sytuacyjna, burza mózgów, czy klasyczne metody obserwacji i metody eksponujące. Taki dobór metod umożliwia przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej w zakresie nauk geograficznych, poznanie oraz stosowanie metod i narzędzi właściwych dla tych nauk, w tym związanych z oprogramowaniem GIS. W kształceniu na kierunku geografia wykorzystywane są we właściwy sposób metody i techniki kształcenia na odległość za pomocą dostępnych platform przyjętych i wdrożonych na Uczelni, które zapewniają osiąganie przez studentów efektów uczenia się.

Kształcenie w zakresie języka obcego prowadzone jest z wykorzystaniem szeregu metod aktywizujących, w tym metody projektowej, metody prezentacji, metody studium przypadków, webquest, metody ćwiczeniowej, czy pracy w grupach. W nauczaniu języków obcych na kierunku geografia zastosowanie też mają metody i techniki kształcenia na odległość. Ponadto na seminariach i pracowniach dyplomowych studenci przygotowując prezentacje oraz pracę dyplomową, wykorzystują literaturę anglojęzyczną. Wszystko to umożliwia uzyskanie przez studentów kompetencji językowych na poziomie co najmniej B2 na studiach I stopnia oraz B2+ na studiach II stopnia.

Na kierunku geografia proces kształcenia umożliwia dostosowanie procesu uczenia się do indywidualnych i zróżnicowanych potrzeb studentów. Istnieje też możliwość adoptowania metod oraz dostosowania procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych oraz indywidualnych, w tym potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dotyczy to też metod i technik kształcenia na odległość. Studenci mają możliwość wyboru zajęć, opiekuna pracy dyplomowej, obszaru badań, problematyki pracy dyplomowej, a na studiach II stopnia jednej z szeregu oferowanych specjalności. Regulamin studiów w Uniwersytecie Śląskim umożliwia realizację indywidualnych ścieżek kształcenia: indywidualne dostosowanie studiów (IDS) polegające na odpowiedniej organizacji i realizacji procesu dydaktycznego uwzględniającej szczególną sytuację studenta ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wynikającymi ze stanu zdrowia lub z niepełnosprawności, indywidualna organizacja studiów (IOS) – polega na indywidualnym sposobie uczestnictwa w zajęciach, harmonogramie i metodach uzyskiwania zaliczeń, indywidualny tok studiów (ITS) to zindywidualizowany plan studiów, indywidualne studia międzyobszarowe (ISM) – umożliwiają uzyskanie dyplomu ukończenia studiów na więcej niż jednym kierunku. Z dwóch pierwszych form mogą skorzystać, za zgodą dziekana, m.in. studenci realizujący równolegle drugi kierunek studiów, studenci z niepełnosprawnościami, studentki w ciąży, studenci będący rodzicami, studenci ze wskazaniami natury medycznej (stan zdrowia), czy studenci prowadzący aktywną działalność w organach Uczelni, organach samorządu studenckiego lub organizacjach studenckich. W przypadku dostosowania procesu dydaktycznego do konkretnych potrzeb studenta stosowane są odpowiednie sposoby przekazywania wiedzy, dodatkowe terminy konsultacji, usprawiedliwienie nieobecności w przypadku choroby i/lub leczenia szpitalnego, wydłużony czas egzaminu i zaliczenia, wydłużenie sesji egzaminacyjnej, dostosowanie formy egzaminu i zaliczenia do możliwości studenta, zgoda na zmianę grupy ćwiczeniowej czy indywidualne wyznaczenie zakresu materiału do przygotowania. W ramach ITS studenci dobierają zajęcia zgodnie ze

swoimi zainteresowaniami w ramach realizacji uczenia się w zakresie przewidzianym na danym kierunku oraz w zakresie dodatkowym, a także mogą uczestniczyć w wybranych pracach naukowo-badawczych. Ponadto studenci geografii mają możliwość studiowania na ISM, podczas których sami opracowują własny program kształcenia wykorzystując ofertę zajęć z wszystkich kierunków realizowanych na Uczelni. Student musi jednak wskazać jeden lub więcej kierunków wiodących, na których zdobędzie dyplom. Przez cały okres studiów studentem opiekuje się wybrany przez niego tutor.

Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne odbywają się obecnie w formie bezpośrednich spotkań. Jedynie w okresie pandemii konieczna była ich realizacja w formie zdalnej.

Praktyki zawodowe odbywają się zgodnie z Zarządzeniem Rektora. Za prawidłową realizację praktyk ze strony Uczelni odpowiada opiekun akademicki powołany przez prodziekana ds. kształcenia i studentów, natomiast ze strony Jednostki opiekun praktyk. Praktyka zawodowa realizowana jest dla studiów stacjonarnych I stopnia w wymiarze 4 tygodni – 120 godzin. Dla praktyk zawodowych przypisano łącznie 4 ECTS, co oznacza 30 godzin na punkt, a więc jest to liczba prawidłowa. Efekty uczenia się dla praktyk są zgodne z kierunkowymi efektami uczeni się. Sylabusy zawierają metodologię oceniania oraz warunki zaliczenia przedmiotu. Ilość opiekunów praktyk oraz ich wiedza, umiejętności i doświadczenie na stanowisku opiekuna, umożliwiają prawidłową realizację praktyk. Umieszczenie praktyk w planie studiów jest prawidłowe wskazując ich realizację w okresie wakacyjnym po 2, 4 lub 6 semestrze. Praktyki realizowane są przy współpracy z Biurem Karier.

Podstawowym założeniem praktyk zawodowych jest aktywne uczestnictwo w procesach funkcjonowania organizacji, pobudzenie aktywności indywidualnej studentów, przy równoczesnym rozwijaniu w nich przedsiębiorczości, pogłębienie umiejętności w zakresie wykonywanych czynności na poszczególnych stanowiskach pracy oraz przygotowanie studenta do wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce gospodarczej. Zgodnie z programem praktyk studenci zapoznają się z organizacją i jej funkcjonowaniem, a w szczególności:

- rozwijanie umiejętności wykorzystania wiedzy zdobytej na studiach,
- zapoznanie studenta ze specyfiką środowiska zawodowego,
- zapoznanie studenta z funkcjonowaniem struktury organizacyjnej, zasadami organizacji pracy i podziału kompetencji, procedurami, procesem planowania pracy w miejscu odbywania praktyk zawodowych,
- kształtowanie umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej,
- przygotowanie studenta do samodzielności i odpowiedzialności za powierzone mu zadania,
- stworzenie dogodnych warunków do aktywizacji zawodowej studenta na rynku pracy,
- zapoznanie studenta z zasadami funkcjonowania rynku pracy.

Praktykę zawodową studenci realizują w przedsiębiorstwach, organizacjach i instytucjach związanych z kierunkiem studiów, takich jak: : Chorzowsko-Świętochłowickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji; oczyszczalnia ścieków Klimzowiec w Chorzowie; Instytut Przemysłu Organicznego, Oddział w Pszczynie, Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych; Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach; Nutricia Advanced Medical Nutrition; Związek Pracodawców Zakładów Termicznego Przekształcania Odpadów Przemysłowych

i Medycznych na Rzecz Ochrony Zdrowia i Środowiska; Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie; Eurofins, Laboratorium Kontrolno-Analityczne Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach, Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu.

Studenci we własnym zakresie wyszukują firmy, organizacje do odbycia praktyki. W przypadku problemu ze znalezieniem miejsca realizacji praktyki, studenci mogą skorzystać z przygotowanego przez Biuro Kariery wykazu rekomendowanych podmiotów lub Bazy Dobrych Praktykodawców. Kryteria stosowane przez Uczelnię w związku z doбором miejsc odbywania praktyk są poprawne.

Na dokumentację związaną z odbywaniem praktyk składają się następujące dokumenty:

- porozumienie o prowadzenie praktyki,
- oświadczenie o zapoznaniu się zasadami realizacji praktyki zawodowej,
- sprawozdanie z przebiegu praktyki,
- ocenę pracy studenta wskazaną przez zakładowego opiekuna praktyki.

W sprawozdaniu z praktyki dokumentowany jest przebieg praktyk. Weryfikacja i ocena efektów uczenia odbywa się na podstawie sprawozdania studenta z odbytej praktyki. Taki system daje możliwość kompleksowej oceny i zapewnia prawidłowy proces weryfikacji zakładanych efektów uczenia się. Regulamin zawodowych praktyk studenckich przewiduje dodatkowo możliwość zaliczenia praktyk zawodowych na podstawie umowy o pracę, prowadzonej działalności gospodarczej, udziału w obozie naukowo – badawczym czy poprzez udział w praktykach zagranicznych. Regulamin ten przewiduje dla każdej formy aktywności zawodowej pod kątem zaliczenia jej w poczet praktyki zawodowej, wykaz niezbędnych dokumentów, za pomocą których następuje poprawna i kompleksowa weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się. Zaliczenie praktyk na podstawie wykonywanej pracy nie budzi wątpliwości co do uzyskanych efektów uczenia się i jest uzasadnione w czasie pandemii, gdzie wiele firm ograniczyła przyjmowanie studentów na praktyki.

Organizacja praktyk pedagogicznych (nauczycielskich) odpowiada standardowi kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Wymiar czasowy, formalny i merytoryczny jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela z 25 lipca 2019 r. Na WNP realizowane są dwa rodzaje praktyk: praktyki wewnętrzne polegające na wspólnym uczestnictwie studentów oraz opiekuna praktyk ze strony Uczelni w zajęciach prowadzonych w wybranych placówkach oświatowych oraz praktyki zewnętrzne polegające na samodzielnym wyborze szkoły oraz opiekuna praktyk, którym może zostać nauczyciel z co najmniej pięcioletnim stażem ciągłym oraz stopniem nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego. Wymiar praktyk pedagogicznych i przyporządkowana im liczba punktów ECTS jest właściwa. Praktyki nauczycielskie realizowane są zarówno na studiach I stopnia, jak i na studiach II stopnia. Na I stopniu studenci realizują 150 godz. praktyk nauczycielskich, a na studiach II stopnia – 30 godz. Przypisana im liczba punktów ECTS wynosi odpowiednio: na studiach I stopnia – 6 pkt. ECTS, a na studiach II stopnia 3 pkt. ECTS (liczba przeszacowana). Sposób prowadzenia praktyk oraz współpracy ze szkołami, wybór szkół i zasady współpracy oraz przebieg praktyk i zakres obowiązków opiekunów praktyk porownie regulowane są zarządzeniami Rektora UŚ. Zawarte są tam też wymagania związane z dokumentowaniem przebiegu praktyk oraz warunki zaliczenia praktyk pedagogicznych. Na podstawie analizy udostępnionych dokumentów można stwierdzić, iż dokumentacja praktyk pedagogicznych jest prowadzona właściwie

i bez zastrzeżeń. Dokonywana przez opiekuna praktyk ocena osiągnięcia efektów uczenia się przez studenta ma charakter kompleksowy i odnosi się do każdego z zakładanych efektów uczenia się. Dobór miejsc odbywania praktyk, w tym infrastruktura i wyposażenie miejsc ich odbywania, jak również kompetencje, doświadczenie i kwalifikacje opiekunów praktyk, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia. Nadzór nad praktykami pedagogicznymi odbywa się obecnie głównie poprzez kontakt bezpośredni, telefoniczny lub e-mailowy z opiekunami praktyk. Na WNP nie prowadzi się hospitacji praktyk pedagogicznych w miejscu ich odbywania. W związku z tym rekomenduje się wprowadzenie hospitacji praktyk pedagogicznych przez opiekuna praktyk ze strony Uczelni.

Harmonogram zajęć na kierunku geografia reguluje zarządzenie Rektora. Zajęcia organizowane są w tzw. blokach dydaktycznych, trwających po dwie godziny lekcyjne. W przypadku zajęć trwających nieparzystą liczbę godzin dydaktycznych, harmonogram zajęć układany jest w taki sposób, by umożliwić optymalne wykorzystanie infrastruktury dydaktycznej przy uwzględnieniu potrzeb studentów. Zajęcia na kierunku geografia odbywają się od poniedziałku do piątku, od godz. 8.00 do godz. 20.30. Najczęściej zajęcia trwają na I stopniu studiów do godz. 18.45, a na II stopniu studiów do 15.15-17.00. Każdy student ma możliwość uczestnictwa w konsultacjach pracowników o wyznaczonej dla wszystkich godzinie (13.00-13.45). Analiza harmonogramu wykazała, iż czas zajęć na I stopniu wynosi przeważnie od 6 do 10 godzin dydaktycznych dziennie, a na II stopniu od 4 do 8 godzin dydaktycznych z uwzględnieniem przerw obiadowych. Ponadto na III roku studiów I stopnia oraz na II stopniu studiów nie we wszystkie dni organizowane są zajęcia dydaktyczne. Takie rozplanowanie zajęć umożliwia efektywną indywidualną naukę i dobre wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach, w bibliotece przygotowanie pracy dyplomowej. Daje też możliwość samodzielnego uczenia się przez studentów oraz pozwala na efektywne wykorzystywanie czasu zarówno przez studentów, jak i nauczycieli akademickich. Harmonogram zajęć na kierunku geografia jest też zgodny z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy. Czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się w trakcie zajęć oraz podczas sesji egzaminacyjnych umożliwia weryfikację wszystkich efektów uczenia się. Umożliwia też dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach i wynikach zaliczeń zajęć oraz egzaminów. W przypadku specjalności nauczycielskiej, organizacja procesu nauczania i uczenia się jest zgodna z regułami i wymaganiami w tym zakresie zawartymi w standardach kształcenia.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

W uchwale Prezydium PKA nie sformułowano zaleceń dotyczących kryterium 2.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Program studiów na kierunku geografia na studiach I i II stopnia jest spójny i różnorodny. Oddaje również typowy interdyscyplinarny charakter tego kierunku. Treści są zgodne z efektami uczenia się oraz z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowań w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku

oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Uwzględniają również aktualny stan wiedzy i metodykę badań w w/w dyscyplinach. Specjalność nauczycielska obejmuje pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w przepisach prawnych. W jej przypadku czas trwania studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, sekwencja zajęć oraz dobór ich form zajęć jest zgodny z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia nauczycieli. Program studiów zapewnia uzyskanie wszystkich efektów uczenia się. Formy zajęć i metody kształcenia są dostosowane do specyfiki kierunku oraz do efektów uczenia się. Są różnorodne i odpowiednio dostosowane do zakresu przekazywanej wiedzy i umiejętności. Zostały również odpowiednio opracowane i zorganizowane do wymuszonej pandemią konieczności prowadzenia zajęć zdalnie. Metody kształcenia uwzględniają nowoczesne narzędzia i sposoby komunikacji, stymulują studentów do samodzielności, umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej oraz uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2 w przypadku studiów I stopnia lub B2+ na poziomie studiów II stopnia. Określony w planie studiów czas trwania oraz sekwencja zajęć umożliwiają osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się. Nakład pracy określono prawidłowo, a liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich wymaga modyfikacji i dostosowania do obowiązujących wymogów. W sylabusach zajęć brakuje rozpisania nakładu pracy na godziny z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich oraz pracę własną studentów. Programy studiów, szczególnie na II stopniu, pozwalają na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia oraz jej indywidualizację. W programie studiów na obu stopniach uwzględniono znaczną liczbę ćwiczeń terenowych, które są specyficzną i nieodzowną częścią kształcenia geografa. Plan studiów obejmuje odpowiednią liczbę zajęć kształtujących umiejętności badawcze oraz kompetencje językowe na wymaganym poziomie. Praktyki zawodowe umożliwiają studentom zdobycie doświadczenia na rynku pracy oraz praktyczne wykorzystanie wiedzy i umiejętności uzyskanych w toku studiów. Organizacja procesu kształcenia pedagogicznego przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela jest zgodna ze standardem kształcenia. Wymiar godzinowy praktyk pedagogicznych spełnia wymagania. Rozplanowanie zajęć umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się. Pozwala także na dostarczanie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach. Całość procesu dydaktycznego umożliwia realizację efektów uczenia się i zapewnia ich weryfikację.

Na wizytowanym kierunku przygotowanie zawodowe, odbywa się w warunkach, które należy uznać za właściwe dla zakresu działalności zawodowej oraz umożliwiających nabycie umiejętności praktycznych, niezbędnych do poruszania się na rynku pracy. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego cenią sobie studentów geografii i zabiegają na Uczelni o możliwość przedstawienia swojej oferty praktyk.

Praktyki zawodowe umożliwiają studentom zapoznanie się z zasadami funkcjonowania firm i instytucji, w których odbywa się praktyka jako potencjalnego miejsca zatrudnienia. Praktyki zawodowe odbywają w przedsiębiorstwach i instytucjach posiadających odpowiednią infrastrukturę i wyposażenie umożliwiające osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Organizacja i nadzór nad realizacją praktyk zawodowych odbywa się w oparciu o sformalizowane zasady. Zespół oceniający zwrócił uwagę na potrzebę hospitowania praktyk pedagogicznych, które realizują studenci specjalności nauczycielskiej.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dostaw Kształcenia

Nie sformułowano.

Zalecenia

Nie sformułowano.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Warunki rekrutacji, kryteria kwalifikacji oraz procedury rekrutacyjne na kierunek geografia (studia I i II stopnia) ustalane są na zasadach regulowanych uchwałą Senatu UŚ, podejmowaną z rocznym wyprzedzeniem. Kandydaci rejestrują się z wykorzystaniem platformy IRK (Internetowej Rejestracja Kandydatów), pod nadzorem Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej. Oferta edukacyjna związana z kierunkiem geografia (studia I i II stopnia), w tym oferowane specjalności, oraz warunki rekrutacji, znajdują się także na stronie wydziałowej i w IRK. Informacje dotyczące oferty edukacyjnej są aktualizowane przed rozpoczęciem rekrutacji, z rocznym wyprzedzeniem. Zasady rekrutacji odnoszą się do kandydatów, zarówno ze „starą”, jak i „nową” maturą. W przypadku kandydatów z „nową maturą” postępowanie kwalifikacyjne w roku 2021/2022 objęło konkurs świadectw dojrzałości (uwzględniono najwyższe wyniki części pisemnej egzaminu maturalnego z 2 spośród przedmiotów: geografia, biologia, matematyka, fizyka, chemia, wiedza o społeczeństwie). Ponadto, przewidziano możliwość uwzględnienia wyników International Baccalaureate (dyplom IB) i European Baccalaureate (dyplom EB), wyników matury uzyskanej poza granicami kraju (po przeliczeniu wyniku wg ściśle określonych zasad) oraz rekrutowania cudzoziemców – wymagana jest znajomość języka polskiego potwierdzona odpowiednim dokumentem lub wynikiem egzaminu językowego. W przypadku rekrutacji na studia II stopnia kierunku geografia kandydat musi legitymować się dokumentem potwierdzającym ukończenie studiów I stopnia.

Warunki rekrutacji, kryteria kwalifikacji oraz szczegółowe procedury obowiązujące w odniesieniu do kierunku geografia są przejrzyste i poprzez swój celowy i selektywny charakter umożliwiają dobór kandydatów, którzy posiadają wiedzę i umiejętności w zakresie i na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się.

Opracowane zasady i wdrożone procedury rekrutacyjne, uwzględniające z korzyścią dla kandydatów przypadki szczególne (np. możliwość zmodyfikowania postępowania kwalifikacyjnego kandydata ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uwarunkowanymi stanem zdrowia), są bezstronne i zapewniają kandydatom równe szanse podjęcia studiów na kierunek geografia (I i II stopnia).

Natomiast, warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne obowiązujące w roku akademickim 2022/2023 nie uwzględniały informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz o wsparciu Uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu. Informacja tego typu, zgodnie ze złożoną deklaracją, powinna pojawić się przy najbliższej rekrutacji, w serwisie kandydat, w formie dedykowanej zakładki - rekomendacja.

Od kandydatów na studia oczekiwane kompetencje cyfrowe niezbędne w procesie rekrutacji obejmują obsługę komputera, skanera i drukarki na poziomie podstawowym oraz umiejętność korzystania z poczty elektronicznej. Niezbędna jest umiejętność obsługi przeglądarek internetowych (np. Chrome, Firefox), obsługi drukarki w celu wydrukowania podania oraz oprogramowania graficznego (w celu przygotowania zdjęcia cyfrowego). Te umiejętności odnoszą się do kandydatów na poziomie szkoły średniej - ich opanowanie jest potwierdzone oceną z informatyki. W czasie rekrutacji, dla osób nieposiadających odpowiednich narzędzi do dokonania skutecznej rejestracji i zapisu na studia, w siedzibie Uczelni w dziale zajmującym się rekrutacją kandydatów, udostępniane są stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu oraz drukarki i udzielane jest na bieżąco wsparcie w tym zakresie.

Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów określa uchwała Senatu UŚ. Mają one na celu ułatwienie dostępu do studiów osobom z doświadczeniem zawodowym lub skrócenie czasu studiów przez wcześniejsze zaliczenie zajęć wraz z przypisaniem im określonej liczby punktów ECTS i zwolnienie z konieczności uczestnictwa w pełnym wymiarze zajęć dydaktycznych przewidzianych w programie studiów. Procedury realizowane przez komisję ds. potwierdzenia efektów uczenia się zapewniają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w stosunku do efektów uczenia się określonych w programie studiów, przy czym w tym trybie można zaliczyć nie więcej niż 50% punktów ECTS przypisanych do zajęć objętych programem studiów.

Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej zawiera Regulamin Programu MOST przyjęty przez KRUP 17 października 2019 r. Warunkiem zaliczania semestru zajęć odbytych na innej uczelni jest stwierdzenie zbieżności uzyskanych efektów uczenia się (min. 30 punktów ECTS, przy czym punkty mogą być przepisane za zaliczenie zajęć i praktyk przewidzianych programem kształcenia, realizację projektu badawczego oraz przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej lub przygotowanie do egzaminu dyplomowego). Podstawowymi dokumentami potrzebnymi do rozliczenia semestru studiów odbytych na innej uczelni w ramach programu MOST jest „Porozumienie o programie zajęć” oraz karta okresowych osiągnięć studentki/studenta, natomiast rozliczenie okresu studiów odbytych na uczelni zagranicznej w ramach programu Erasmus+ następuje na podstawie „Porozumienia o programie studiów” (Learning Agreement), wykazu zaliczeń (Transcript of Records) oraz karty uznania zaliczeń/egzaminów. Określono zasady nadzoru nad procesem weryfikacji i uznawania efektów uczenia się oraz rozstrzygania ewentualnych rozbieżności i wątpliwości w tym zakresie. Wskazane warunki (zasady, dokumenty oraz forma nadzoru i tryb podejmowania decyzji) zapewniają możliwość jednoznacznej identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów.

Obowiązujący studentów I i II stopnia kierunku geografia, proces dyplomowania oraz sprawdzanie i ocenianie efektów uczenia się osiągniętych na zakończenie cyklu kształcenia są określone w Regulaminie studiów oraz zapisami Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia WNP. Studia kończą się złożeniem pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego. Zapisy odnoszą się m.in. do wyznaczania opiekuna pracy dyplomowej posiadającego, co najmniej stopień naukowy doktora (opiekuna, oraz ewentualnie współopiekuna, w tym opiekuna z innej jednostki naukowej). Regułą jest pełnienie funkcji opiekuna na studiach II stopnia przez dr hab. lub prof. tytularnego. W przypadkach wyjątkowych (wynikających ze specyfiki realizowanego tematu, np. przez osobę spoza jednostki naukowej), gdy opiekunem jest doktor – recenzentem jest osoba posiadająca co najmniej

stopień naukowy dr hab. Ponadto, zapisy dotyczą: zgodności tematu pracy z kierunkiem studiów, formy pracy dyplomowej (np. praca autorska; fragment pracy zespołowej, w tym artykułu naukowego, opublikowanego w wolnym, o powszechnym trwałym dostępie (otwarty dostęp) w periodyku naukowym, terminu i formy złożenia pracy, terminu, formy i zasad oceniania podczas egzaminu dyplomowego itp. W ostatnim okresie, wystąpił tylko jeden przypadek ubiegania się o nadanie tytułu zawodowego magistra na kierunku geografia (w ramach studiów międzyobszarowych) na podstawie artykułów naukowych. Wybór tematyki pracy dyplomowej uwzględnia programy badawcze realizowane w dyscyplinach właściwych dla kierunku studiów, specjalności kierunku, zainteresowania naukowe studentów oraz możliwości pracowników w zakresie opieki naukowej nad pracą dyplomową. Przewidziano możliwość i opracowano stosowne procedury ubiegania się i przeprowadzania egzaminu w formie zdalnej. Z przepisów tych korzystano w latach akademickich 2019/2020 – ok. 32,1% i 2020/2021 – 92,1%. W roku akademickim 2021/2022 (do 31 sierpnia 2022) – 22 egzaminy dyplomowe odbyły się stacjonarnie. Zasady i procedury dyplomowania są klarowne, trafne, uwzględniają specyfikę kierunku oraz we właściwy sposób zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów.

Zasady weryfikacji i metody oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się, w tym metody e-oceny są właściwe. Podczas pandemii COVID-19, w celu zrealizowania założonych efektów uczenia się na ćwiczeniach laboratoryjnych, gdy było konieczne zapoznanie studentów ze specjalistycznym sprzętem pomiarowym lub oprogramowaniem licencyjnym, wykorzystywano filmy. Za zgodą Dziekana prowadzono też zajęcia w formie kontaktowej, w małych grupach i z zachowaniem wymogów sanitarnych. Na bieżąco jest monitorowany proces dydaktyczny i dokonywana jest weryfikacja efektów uczenia się – w zależności od sytuacji i potrzeb. Na przykład monitorowanie w formie zdalnej odbywało się z włączeniem w ten proces starostów roku, którzy składali ustne lub pisemne raporty o przebiegu zajęć zdalnych, informowali na bieżąco o problemach i ograniczeniach procesu dydaktycznego. Studenci kierunku geografia traktowani są równo w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, przy czym uwzględnia się możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami oraz dostosowania procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych. Istnieją możliwości realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia, które są zawarte w regulaminie studiów obowiązującym w UŚ: IDS – indywidualne dostosowanie studiów; IOS – indywidualna organizacja studiów; ITS – indywidualny tok studiów; ISM – indywidualne studia międzyobszarowe. Studenci z niepełnosprawnością po spełnieniu określonych kryteriów mogą studiować w ramach indywidualnego dostosowania studiów (IDS), co umożliwia opiekę stosownego koordynatora. Dostosowanie procesu dydaktycznego do potrzeb studenta obejmuje: ustalenie i wdrożenie sposobu przekazywania wiedzy, ułatwiającego przyswojenie treści dydaktycznych (np. dodatkowe terminy konsultacji, wydłużony czas egzaminu i zaliczenia, wydłużenie sesji egzaminacyjnej, dostosowanie formy egzaminu i zaliczenia do możliwości studenta, indywidualne wyznaczenie zakresu materiału do przygotowania).

W odniesieniu do studentów kierunku geografia zapewniona jest bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, postępów w procesie uczenia się, oraz wiarygodność i porównywalność ocen. Weryfikacji i ocenie podlegają: aktywność studentów (np. w toku dyskusji), materiały i prace pisemne, referaty, prezentacje, projekty, odpowiedzi ustne udzielane w trakcie zajęć laboratoryjnych i ćwiczeń, prace egzaminacyjne i zaliczeniowe oraz kolokwia pisemne. Istotnym elementem są

wyniki obserwacji aktywności i zaangażowania studentów w przebieg zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i terenowych. Za merytoryczną ocenę osiągania efektów uczenia się odpowiedzialni są koordynatorzy wraz z nauczycielami akademickimi, prowadzący zajęcia. Ponadto, komisja wyłoniona z członków Rady Dydaktycznej, corocznie dokonuje sprawdzenia wybranych zajęć pod względem zgodności zaproponowanych form zajęć i sposobów weryfikacji efektów uczenia się, zapisanych w sylabusie z realizowanymi przez prowadzących. Monitoring obejmuje także wyniki weryfikacji efektów uczenia się w oparciu o dane z systemu USOS (zaliczeń, egzaminów i ocen końcowych). Sprawdza się w szczególności sytuację, gdy średnia ocen z danej weryfikacji efektów uczenia się dąży do wartości skrajnej (2,0 lub 5,0). Uzyskane wyniki kontroli są przedstawiane i dyskutowane na posiedzeniach Rady Dydaktycznej, z zaleceniem ewentualnego usunięcia dostrzeżonych usterek i mankamentów.

Zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się stosowane są na każdym etapie studiów oraz na ich zakończenie. Są zróżnicowane, co do formy i charakteru, m.in.: elektroniczny (system USOS), recenzje prac dyplomowych, protokół z egzaminu dyplomowego, raport z systemu antyplagiatowego, dyplom i suplement do dyplomu. Na kierunku obowiązują formalne zasady określające czas, jaki ma prowadzący zajęcia na przekazanie informacji zwrotnej studentowi po ocenie, ćwiczenia, kolokwium, egzaminie. Określa to Regulamin studiów Uniwersytetu Śląskiego oraz Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem reguluje (poza Regulaminem Studiów) m.in. System Zapewnienia Jakości Kształcenia. Za rozstrzygnięcie indywidualnych spraw studentów na WNP odpowiedzialny jest dziekan, prodziekan ds. kształcenia i studentów, pełnomocnicy dziekana ds. studenckich oraz inne osoby upoważnione przez dziekana zgodnie z przepisami regulaminu organizacyjnego UŚ, którzy działają w oparciu o akty prawa uczelnianego oraz zapisy powszechnie obowiązującego prawa dla danej sprawy. Od decyzji lub rozstrzygnięć studentom przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub odwołanie się. Studenci mają również prawo do korzystania z pomocy oferowanej przez organy Uczelni, w szczególności przez Rzecznika Praw Studenta i Doktoranta oraz Centrum Obsługi Studentów. Ostateczne rozstrzygnięcie podejmuje Rektor.

Zasady prowadzenia w UŚ zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość określa zarządzenie Rektora UŚ. Narzędziami przewidzianymi do kształcenia na odległość są platforma Microsoft Office 365 (w tym MS Teams) oraz platforma Moodle. Wszyscy pracownicy i studenci posiadają aktywne, bezpłatne konta na platformie MS Office 365, które umożliwia realizację zajęć w formie zdalnej w aplikacji MS Teams. Taka forma zapewnia identyfikację studentów geografii i bezpieczeństwo ich danych osobowych podczas zaliczeń i egzaminów on-line.

Podczas pandemii COVID-19 proces dydaktyczny był realizowany w sposób zróżnicowany – stacjonarny, zdalny lub hybrydowy. Efekty uczenia się związane z częścią procesu dydaktycznego prowadzącego zdalnie lub w układzie hybrydowym weryfikowano z wykorzystaniem technik uczenia się na odległość, np. poprzez prowadzenie zajęć, realizowanie form kontroli, przeprowadzanie egzaminów na platformie MS Teams. Prowadzony w Jednostce system kształcenia zdalnego w formie prezentacji multimedialnych oparto o nowoczesne technologie informatyczne, które gwarantują bezpieczeństwo danych, zapewniają ustalenie tożsamości studenta. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się stosowane w procesie nauczania

i uczenia się z wykorzystaniem metod i nowoczesnych technik kształcenia na odległość umożliwiały i gwarantowały identyfikację studenta i bezpieczeństwo danych, w tym zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się poprzez przypisanie mu indywidualnych ocen. Do przeprowadzania egzaminów i kolokwii w systemie zdalnego kształcenia powszechnie stosowanym programem jest Microsoft Forms. Pozwala on na tworzenie zbioru zadań (testu) sprawdzających osiągnięcie założonych efektów uczenia się oraz ustalenie wzorca poprawnej odpowiedzi, a następnie udostępnianie zadań kontrolnych do rozwiązania wyłącznie zaproszonym osobom, tj. studentom posiadającym adres zapisany w systemie USOS. Każdemu ze studentów zadania testowe z danego zbioru mogą być udostępniane w innej kolejności, co skutecznie eliminuje ewentualne podpowiadanie odpowiedzi przez innego studenta. Rozwiązywanie zadań przez studenta/studentkę jest możliwe wyłącznie w czasie wcześniej ustalonym przez prowadzącego zajęcia dydaktyczne, a ponadto testowana osoba może być obserwowana podczas pracy. Uzyskane przez studenta/studentkę wyniki testowania (generowane przez system) dostępne są w czasie rzeczywistym – podczas ich przesyłania oraz po zakończeniu testowania. Po zakończeniu pracy, zainteresowany student/studentka może uzyskać informację wyłącznie o wynikach własnej pracy. Natomiast, nauczyciel akademicki, poza dostępem do wyników uzyskanych przez wszystkich studentów, posiada możliwość sprawdzenia czasu logowania się studentów, czasu ich pracy. Ma także możliwość wykonania analiz odpowiedzi, co ma znaczenie w kontekście ewaluacji procesu dydaktycznego. Osoby postronne nie mają dostępu do danych osobowych ani też wyników testu.

Do weryfikacji efektów uczenia się związanych ze standardem kształcenia nauczycieli stosowane są w kształceniu stacjonarnym (i ewentualnie zdalnym) zróżnicowane formy sprawdzania. Są one dobierane w sposób adekwatny do efektów z kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Do weryfikacji wiedzy, w przypadku egzaminów pisemnych wykorzystywane są najczęściej testy w formie zadań otwartych lub zamkniętych. Także weryfikacja efektów uczenia się dokonywana w formie ustnej ma obok faktów (wiedzy) sprawdzać rozumienie zagadnień, opanowanie umiejętności analizy i syntezy informacji oraz rozwiązywania problemów. Niezwykle pomocne w weryfikacji efektów uczenia się jest wykorzystywanie wyników analizy treści poszczególnych prac etapowych, w szczególności konspektów i scenariuszy lekcji oraz notatki z bezpośredniej obserwacji studenta podczas prowadzenia lekcji, co w szczególności odnosi się do umiejętności i kompetencji społecznych warunkujących właściwe pełnienie (w przyszłości) przez nauczyciela roli wychowawcy.

Istotną cechą metod stosowanych na WNP do weryfikacji efektów uczenia się, bez względu na to czy proces nauczania i uczenia się odbywa się w formie kształcenia stacjonarnego, zdalnego lub ewentualnie hybrydowego, jest traktowanie studenta jako podmiotu kształcenia. Dzięki temu jest możliwe uzyskanie pełnej informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia założonych efektów uczenia się oraz skuteczne motywowanie do aktywnego udziału w procesie dydaktycznym. Ponadto, metody weryfikacji efektów uczenia się, ze względu na możliwość pracy synchronicznej i asynchronicznej umożliwiają sprawdzenie i ocenę przygotowania studentów do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności.

Weryfikacja i ocena stopnia opanowania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w zakresie znajomości języka obcego na poziomie B2 i B2+ obejmują: bieżącą ocenę przygotowania do zajęć dydaktycznych, ocenę aktywności na zajęciach oraz posługiwanie się językiem specjalistycznym podczas przygotowywania prac dyplomowych (na zajęciach seminaryjnych i pracowni dyplomowej),

jak również np. podczas spotkań indywidualnych i tutorskich. Dobrym wskaźnikiem opanowania obcego języka specjalistycznego, jest także umiejętne i konsekwentne cytowanie literatury w pracy dyplomowej.

Dowodem na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się są różnego typu prace etapowe, egzaminacyjne, projekty opracowane indywidualnie i zespołowo, zapisy dziennika praktyk oraz opinie opiekunów, i ostatecznie prace dyplomowe. W przypadku kierunku geografia wszystkie te formy są stosowane z powodzeniem i poprawnie oceniane, co dostarcza rzetelnych informacji dotyczących osiągania przez studentów zamierzonych efektów uczenia się. Dodatkowym źródłem informacji jest monitoring losów absolwentów na rynku pracy i kierunków dalszej edukacji, a także informacje pochodzące od interesariuszy zewnętrznych.

Studenci kierunku geografia zobowiązani są do osiągnięcia efektów uczenia się obejmujących wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne określone w programie studiów. Służy temu dobór tematyki prac etapowych, zaliczeniowych i dyplomowych, projektów itp., zawsze mieszczący się w dyscyplinach właściwych dla kierunku oraz w miarę możliwości odpowiadający oczekiwaniom i zainteresowaniom studenta. Tematyka prac dyplomowych na kierunku geografia skupia się wokół zagadnień związanych z wiedzą teoretyczną i praktyczną dotyczącą rozumienia i interpretowania zasad funkcjonowania środowiska geograficznego oraz działań społeczno-ekonomicznych i kulturowych człowieka w przestrzeni i czasie. Stawiane studentom wymagania są dostosowane do poziomu i specjalności, założonych efektów uczenia się oraz dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, co w szczególności dotyczy umiejętności korzystania z baz danych, metod, technik i narzędzi badawczych np. w zakresie hydrologii, meteorologii, GIS-u, planowania przestrzennego i ich wpływu na biosferę, społeczeństwo, gospodarkę. Potrafią także zidentyfikować aspekty i skutki działalności człowieka i jego wpływ na środowisko. Potwierdzeniem opisanego powyżej stanu rzeczy są dobre i bardzo dobre oceny przez ekspertów zespołu oceniającego 8 i 7, odpowiednio na I i II stopniu studiów, losowo wybranych prac dyplomowych oraz 9 (I stopień) i 7 (II stopień) losowo zweryfikowanych prac etapowych.

Studenci geografii posiadają osiągnięcia naukowo-badawcze udokumentowane publikacjami naukowymi w recenzowanych czasopismach naukowych w dyscyplinie nauki o ziemi i środowisku. Ich osiągnięcia potwierdza także udział w badaniach prowadzonych w ramach projektu NCBiR w latach 2015-2018. Ponadto studenci są zaangażowani w działalność kół naukowych oraz w prestiżowe cykliczne wydarzenie będące marką Uniwersytetu Śląskiego – Śląski Festiwal Nauki.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

W uchwale Prezydium PKA nie sformułowano zaleceń dotyczących kryterium 3.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na kierunku geografia zostały wdrożone i udostępnione zainteresowanym spójne i klarowne warunki przyjęcia na studia, dzięki czemu możliwy jest właściwy dobór kandydatów. Opracowano i zastosowano zasady odnoszące się, zarówno do progresji wyników osiąganych przez studentów, jak i do formalnego zaliczania różnego typu zajęć dydaktycznych w toku studiów, w szczególności dotyczące procesów: dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także poza systemem studiów. Spójny system weryfikacji efektów uczenia się pozwala na monitorowanie procesu dydaktycznego i zgodną z przepisami i zasadami dydaktyki ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, w tym dotyczących opanowania języka obcego. Wykorzystywane w tym celu metody weryfikacji i oceny są upodmiotowione, dzięki czemu dostarczają studentom informacji zwrotnych, które ich ukierunkowują i motywują do aktywnego udziału w procesie dydaktycznym. Ponadto, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardzie kształcenia nauczycieli. Ważnym elementem procedur jest sprawdzenie i ocena wszystkich efektów uczenia się, w tym przygotowania studentów do udziału w działalności naukowej lub samodzielnego jej prowadzenia. W tym zakresie wykorzystywane są m.in. prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk, prace dyplomowe. Absolwenci kierunku geografia dobrze odnajdują się na rynku pracy, a ponadto niektórzy z nich kontynuują kształcenie na studiach III stopnia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dokończenia Kształcenia

Nie sformułowano.

Zalecenia

Nie sformułowano.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Nauczyciele akademicki, prowadzący zajęcia na kierunku geografia, reprezentują obie dyscypliny naukowe, do których kierunek geografia jest przyporządkowany: nauki o Ziemi i środowisku oraz geografię społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną. Posiadają również aktualny i udokumentowany dorobek naukowy w obu w/w dyscyplinach.. Zajęcia wykraczające poza zakres geografii, tj. na specjalności nauczycielskiej (jak np. psychologia, pedagogika, kultura języka z emisją głosu) prowadzą specjaliści, reprezentujący odpowiednie dyscypliny naukowe. Daje to dobrą podstawę do prawidłowej realizacji zajęć. Wiedza i doświadczenie badawcze kadry odpowiada charakterowi prowadzonych zajęć oraz umożliwia nabywanie przez studentów kierunku geografia kompetencji badawczych.

Na Wydziale Nauk Przyrodniczych zatrudnionych jest 131 nauczycieli akademickich, którzy posiadają kwalifikacje do prowadzenia zajęć na kierunku geografia. Struktura kadry posiadającej kwalifikacje do prowadzenia zajęć na kierunku geografia jest następująca: 20 osób posiada tytuł profesora, 52 osoby mają stopień doktora habilitowanego, 58 osób - stopień doktora oraz 1 osoba – tytuł zawodowy magistra. Spośród nich 5 osób zatrudnionych jest na stanowiskach badawczych, a 13 na etatach dydaktycznych. Dorobek naukowy kadry jest zbieżny z tematyką prowadzonych zajęć. Liczebność kadry

prowadzącej zajęcia na kierunku geografia (74 osoby) w stosunku do liczby studentów (162 osoby; 99 na I stopniu i 63 na II stopniu) jest właściwa (na 1 pracownika przypada nieco ponad 2 studentów, co stanowi bardzo dobry wskaźnik dostępności kadry). W związku z tym struktura kwalifikacji kadry oraz jej liczebność umożliwiają prawidłową realizację zajęć.

Osoby prowadzące zajęcia na kierunku geografia posiadają kompetencje potwierdzone dorobkiem naukowym w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku oraz w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Nauczyciele akademicki posiadają kompetencje dydaktyczne, w tym, w zakresie kształcenia na odległość, co potwierdziły przeprowadzone hospitacje przez ekspertów zespołu oceniającego. W związku z tym kadra posiada odpowiednie kwalifikacje i kompetencje umożliwiające prawidłową realizację zajęć.

Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe poszczególnych osób prowadzących zajęcia, w tym związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwia prawidłową realizację zajęć. Na Wydziale Nauk Przyrodniczych zgodność kompetencji badawczych oraz dorobku naukowego jest bardzo ważnym kryterium przy obsadzie zajęć, a decyzje dotyczące zlecania zajęć na kierunku geografia podejmuje dziekan wydziału wraz z prodziekanem ds. kształcenia i studentów. Obciążenie godzinowe pracowników, dla których Wydział jest podstawowym miejscem pracy, jest zgodne z wymaganiami. Skala zatrudnienia jest odpowiednia w stosunku do aktualnych potrzeb.

Na kierunku geografia realizacja zajęć, w tym prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jest na bieżąco kontrolowana. Kontrola realizacji zajęć, w tym także hospitacje, prowadzona jest przez dyrektora kierunku lub wyznaczonego przez niego nauczyciela akademickiego zatrudnionego na stanowisku profesora lub profesora uczelni. Wnioski z kontroli są na bieżąco realizowane, szczególnie te dotyczące doskonalenia kształcenia na odległość.

W przypadku specjalności nauczycielskiej należy stwierdzić, iż kwalifikacje, kompetencje i doświadczenie osób prowadzących kształcenie są zgodne z wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia przygotowujące studentów do zawodu nauczyciela posiadają dorobek naukowy w zakresie nauk o Ziemi i środowisku, geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej, pedagogiki oraz psychologii. W przypadku kształcenia w ramach przygotowania psychologiczno-pedagogicznego są to pracownicy innych wydziałów Uczelni prowadzący działalność naukową w dyscyplinach psychologia i pedagogika. Za przygotowanie dydaktyczne z zakresu geografii odpowiada zespół pracowników WNP, którzy prowadzą badania naukowe w zakresie edukacji geograficznej, posiadający udokumentowany dorobek naukowy z dydaktyki geografii. Tak więc kwalifikacje i kompetencje i doświadczenie osób prowadzących kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela są zgodne z wymaganiami zawartymi w standardzie kształcenia nauczycieli.

Dobór osób prowadzących zajęcia jest transparentny i zgodny z potrzebami, uwzględniający także wymogi związane z prowadzeniem zajęć w sposób zdalny. Prowadzący zajęcia muszą posiadać nie tylko wysokie umiejętności i doświadczenie, ale także muszą być specjalistami z danej dziedziny. W związku z tym o obsadzie zajęć decydują odpowiedni dorobek naukowy, doświadczenie oraz kompetencje dydaktyczne. Poprawność obsady zajęć jest weryfikowana poprzez hospitacje.

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku geografia mają możliwość skorzystania z szeregu szkoleń oferowanych przez Uczelnię. Szkolenia te obejmują 12 kompetencji przynależnych do 3 obszarów, tj.: kompetencje organizacyjne (wspólne dla wszystkich pracowników), kompetencje akademickie (dotyczące nauczycieli akademickich) oraz kompetencje kierownicze. W celu podniesienia kompetencji dydaktycznych związanych z kształceniem na odległość na początku pandemii zorganizowano dla wszystkich pracowników tutoriale umożliwiające rozpoczęcie kształcenia zdalnego. Pracownicy otrzymali wsparcie ze strony kadry zarządzającej w postaci filmów instruktażowych oraz przewodnika do kształcenia zdalnego, a także informacji na stronie internetowej. Uczelnia wspiera rozwój kwalifikacji pracowników prowadzących zajęcia poprzez zapewnienie otwartego dostępu do szkoleń i programów rozwojowych, w tym w zakresie podnoszenia kompetencji dydaktycznych. Na kierunku geografia monitorowana jest ocena zadowolenia osób prowadzących zajęcia z funkcjonalności stosowanych platform i narzędzi do nauczania zdalnego. Dyrektor kierunku studiów oraz pełnomocnik ds. kształcenia na odległość prowadzili także rozmowy z osobami prowadzącymi zajęcia dotyczące problemów i uwag związanych z nauczaniem zdalnym. Wyniki tej oceny wykorzystywane są do doskonalenia kształcenia zdalnego.

Na kierunku geografia każdego roku dokonywana jest ocena prowadzenia zajęć dydaktycznych przez osoby w nich uczestniczące za pomocą ankiety oceny pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne. Badania ankietowe przeprowadzane są elektronicznie w systemie USOS. Ocena przez studentów dotyczy wszystkich zajęć prowadzonych na kierunku geografia z wyjątkiem praktyk zawodowych i tutoringu. Obok ocen semestralnych, w procesie ciągłym, oceniana jest działalność dydaktyczna osób prowadzących zajęcia na podstawie hospitacji zajęć przeprowadzanych przez innych nauczycieli akademickich. Z osobami, które zostały ocenione negatywnie podczas hospitacji dyrektor kierunku studiów przeprowadza rozmowy w celu wyjaśnienia sytuacji oraz wprowadzenia działań naprawczych. W takich przypadkach hospitacje przeprowadza się co roku do momentu uzyskania przez danego nauczyciela akademickiego oceny pozytywnej. Wyniki ankiet i hospitacji wykorzystywane są w ramach działań prowadzących do doskonalenia jakości kształcenia oraz w polityce kadrowej WNP, a także na potrzeby przeprowadzenia oceny okresowej nauczycieli akademickich. W tej ostatniej oprócz aktywności dydaktycznej oceniana jest także działalność naukowa i organizacyjna kadry prowadzącej kształcenie na kierunku geografia. W Uczelni prowadzona jest cykliczna ocena osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych każdego nauczyciela akademickiego prowadzącego kształcenie na kierunku geografia. Wyniki tej oceny wykorzystywane są do doskonalenia kadry, a także do planowania ich indywidualnych ścieżek rozwojowych.

Realizowana polityka kadrowa na WNP odpowiada potrzebom na kierunku geografia. Zapewnia ona odpowiednią realizację zajęć poprzez właściwą liczebność kadry o wysokich kwalifikacjach, posiadającą udokumentowany dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe. Polityka kadrowa umożliwia podnoszenie przez nauczycieli akademickich swoich kwalifikacji do pracy dydaktycznej, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach. Dokonywana ocena kadry akademickiej sprzyja rozpoznawaniu własnych potrzeb, a przez to stymuluje do wszechstronnego doskonalenia. Władze dziekańskie dbają o coroczne zatrudnianie właściwych kandydatów na odpowiednie stanowiska i zapewnienie ciągłości procesu kształcenia. Przeciwdziała to procesowi starzenia się kadry prowadzącej zajęcia, co jest bolączką wielu wydziałów. Taka polityka pozwala na stabilizację zatrudnienia oraz trwały rozwój i doskonalenie kadry nauczycieli akademickich. Na Wydziale istnieje

system wspierania i motywowania kadry oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych oparty o nagrody JM Rektora UŚ za działalność naukową, dydaktyczną oraz organizacyjną, jednorazowe dodatki proжекościowe, dodatki proжекościowe za uzyskane granty, wysoko punktowane publikacje oraz udział w kolegiach redakcyjnych wysokopunktowanych czasopism. Oprócz nich pracownicy WNP zdobywają ogólnopolskie nagrody, wyróżnienia oraz stypendia.

Na ocenianym kierunku istnieje procedura rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, jak również wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie oraz formy pomocy ofiarom. Do tej pory na kierunku geografia nie wystąpiły sytuacje konfliktowe skutkujące wszczęciem omawianej procedury.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

W uchwale Prezydium PKA nie sformułowano zaleceń dotyczących kryterium 4.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kadra akademicka prowadząca zajęcia na kierunku geografia posiada aktualny, udokumentowany i nie budzący zastrzeżeń dorobek w obu dyscyplinach naukowych, do których przyporządkowano oceniany kierunek. Kadra ta charakteryzuje się wysokimi kompetencjami dydaktycznymi uwzględniającymi wykorzystanie metod i technik kształcenia na odległość. Liczebność i stabilność kadry zapewnia prawidłową realizację zajęć. Obsada zajęć jest właściwa i uwzględnia właściwy dorobek naukowy, doświadczenie oraz kompetencje osób prowadzących zajęcia.

Kwalifikacje, kompetencje i doświadczenie osób, które mają w zakresie swoich obowiązków dydaktycznych prowadzenie zajęć na specjalności nauczycielskiej są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Polityka kadrowa prowadzona na Wydziale Nauk Przyrodniczych jest transparentna i adekwatna do potrzeb związanych z prawidłową realizacją zajęć na kierunku geografia. Prowadzona jest w sposób właściwy i racjonalny. Zasady polityki zatrudnienia obejmują przeprowadzanie otwartych konkursów na stanowiska naukowo-dydaktyczne. Polityka kadrowa zapewnia prawidłową realizację zajęć oraz sprzyja stabilizacji zatrudnienia oraz jej rozwojowi. Kadra na kierunku geografia jest stymulowana i motywowana do wszechstronnego doskonalenia. Szkolenia i kursy zaspokajają potrzeby nauczycieli akademickich w zakresie podnoszenia kompetencji dydaktycznych, w tym związanych z kształceniem zdalnym. Polityka kadrowa Jednostki obejmuje też procedurę rozwiązywania konfliktów oraz reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, wszelkich form dyskryminacji oraz formy pomocy ofiarom.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

Nie sformułowano.

Zalecenia

Nie sformułowano.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Infrastrukturę dydaktyczną i naukową wykorzystywaną w procesie nauczania i uczenia się na kierunku geografia tworzą sale różnej wielkości i przeznaczenia, tj. sale wykładowe, sale audytoryjne, seminaryjne, ćwiczeniowe itp. oraz specjalistyczne pracownie dydaktyczne, laboratoria naukowe, w tym laboratoria mobilne. W każdej ogólnodostępnej sali w budynku dydaktycznym znajdują się zamontowane na stałe projektory multimedialne i komputery stacjonarne do ich obsługi, z możliwością podpięcia własnego komputera przenośnego. Część sal posiada dodatkowo systemy nagłaśniające w postaci wzmacniaczy i mikrofonów. Istniejące różnice w zakresie wielkości i posiadanego wyposażenia w pełni odpowiadają potrzebom dydaktycznym i gwarantują osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się w nowoczesnych warunkach, zbliżonych lub identycznych z realnie istniejącymi w otoczeniu społeczno-gospodarczym. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa tworzą środowisko dydaktyczne adekwatne zarówno do oczekiwań w zakresie stosowania innowacyjnych metod nauczania, jak i prowadzenia działalności badawczej przez studentów np. w ramach realizacji prac dyplomowych. Na kierunku geografia odbywają się zajęcia również poza budynkami WNP. Przykładowo zajęcia dydaktyczne – „Fizyka w naukach o Ziemi” – są realizowane na Wydziale Nauk Ścisłych i Technicznych w Chorzowie, a zajęcia z wychowania fizycznego odbywają się w Katowicach. Komunikację do Katowic i Chorzowa zapewniają autobusy miejskie oraz tramwaje, których przystanki znajdują się tuż przy budynkach WNP w Sosnowcu.

Stan i rodzaj wyposażenia technicznego pomieszczeń, zestawy dostępnych środków i pomocy dydaktycznych, specjalistyczna aparatura badawcza zgromadzona w pracowniach i laboratoriach, w tym laboratoriach mobilnych (np. „Mobilnym Laboratorium do Badań Jakości Wód i Gruntów”) i na stacjach naukowych pozwalają na prawidłową realizację zajęć dydaktycznych. Ponadto, studenci kierunku geografia kształcą się w warunkach laboratoryjnych, niekiedy nawet w warunkach nowocześniejszych niż w wielu ośrodkach naukowych. Posiadana infrastruktura pozytywnie wyróżnia ośrodek na tle innych, np. „Stacja Klimatologiczna” (ogródek meteorologiczny wraz stacją pomiarową na dachu budynku), Uniwersyteckie Laboratorium Kontroli Atmosfery (tzw. laboratorium napowietrzne). Także infrastruktura informatyczna, oparta o nowe i sprawne wyposażenie oraz oprogramowanie specjalistyczne, pozwala na wykorzystywanie zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w procesie dydaktycznym, a ponadto nie odbiega od obecnie używanej w działalności naukowej.

Ważnymi cechami infrastruktury informatycznej jest jej prostudencki charakter, o czym decydują: odpowiednia do potrzeb studentów liczba pomieszczeń i znajdujących się w nich stanowisk,

dostępność do nich, wyposażenie w nowoczesny sprzęt oraz specjalistyczne, licencjonowane oprogramowanie. Poza oprogramowaniem specjalistycznym wykorzystywanym na komputerach w laboratoriach i pracowniach komputerowych, studenci mają prawo do korzystania z oryginalnych kopii licencyjnych na komputerach domowych (np. ArcGIS Desktop Advanced, MapInfo Pro, Statistica) w celu wykonywania przez nich zadań wynikających z programu studiów, w ramach pracy własnej. Powyższe, umożliwia studentom geografii prawidłowe odbywanie zajęć dydaktycznych, a także samodzielne (lub pod kontrolą nauczyciela akademickiego) wykonywanie czynności badawczych na potrzeby prac dyplomowych. Studenci mogą także korzystać z licencjonowanego oprogramowania również zdalnie (w budynku Wydziału lub poza nim), po wcześniejszej rejestracji sprzętu. W kształceniu nauczycieli wykorzystuje się elementy infrastruktury WNP, kierując się wymogami stawianymi przez proces dydaktyczny prowadzony zgodnie ze standardem kształcenia nauczycieli oraz realiami współczesnej szkoły, np. zakładającymi powszechne stosowanie tablic interaktywnych, środków multimedialnych, wykorzystanie sprzętu pomiarowego w terenie itp. Ponadto, efekty uczenia się osiągane są przez kandydatów na nauczycieli geografii podczas prowadzenia przez nich hospitacji oraz lekcji próbnych, w ramach praktyk śródrocznych i praktyk zawodowych (nauczycielskich), czyli z wykorzystaniem infrastruktury wybranych placówek oświatowych.

Trójelementowy system biblioteczno-informacyjny, dostępny studentom geografii, tworzą: Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka (poza budynkiem WNP), Biblioteka Nauk o Ziemi oraz Składnica map. Czytelnia dysponuje 30 miejscami dla użytkowników, 12 stanowiskami komputerowymi oraz pomieszczeniem do pracy grupowej. Stanowiska komputerowe zapewniają dostęp do wszystkich elektronicznych źródeł informacji dedykowanych studentom i pracownikom za pośrednictwem strony domowej Biblioteki. Stanowiska komputerowe wyposażone są w programy MS Office oraz programy specjalistyczne ArcGIS Desktop Advanced i QGIS. Wielkość pomieszczeń, ich wyposażenie techniczne oraz godziny dostępu, pozwalają na zaspokajanie wszystkich potrzeb studentów w zakresie korzystania z aktualnych zasobów informacji naukowej. Dostęp ten możliwy jest, zarówno w formie tradycyjnej, jak i elektronicznej, w zakresie odpowiadającym potrzebom wynikającym z uwarunkowań merytorycznych i formalnych procesu nauczania i uczenia się na kierunku geografia.

Potwierdzono pełną zgodność infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej z przepisami i zasadami BHP, przejawiającą się m.in. odbywaniem stosownych szkoleń przez studentów, upublicznieniu instrukcji bezpiecznego zachowania się w pomieszczeniach dydaktycznych i laboratoryjnych, dostępie do sprzętu p. poz itp.

Stworzono dla studentów kierunku geografia możliwość korzystania z przestrzeni dydaktycznej, laboratoriów naukowych, zasobów bibliotecznych, zbioru map oraz specjalistycznego oprogramowania poza godzinami zajęć, w celu wykonywania zadań, realizacji projektów, itp. Zwraca uwagę możliwość zdalnego zamawiania i pobierania cyfrowych kopii artykułów, rozdziałów książek, map itp.

Zaspokojono także wszystkie potrzeby potencjalnych studentów geografii z niepełnosprawnością ruchową w zakresie pełnego ich udziału w procesie nauczania i uczenia się i prowadzenia działalności naukowej. Cel ten osiągnięto dzięki likwidacji barier w dostępie do sali dydaktycznych, pracowni i laboratoriów, jak również do zaplecza sanitarnego, przestrzeni rekreacyjnych (np. lapidarium). Nie ma także żadnych utrudnień dla studentów z niepełnosprawnościami w zakresie

korzystania przez nich z technologii informacyjno-komunikacyjnych, podczas pobytu w budynkach Uczelni i poza Uczelnią.

Z troską i zrozumieniem dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami rozbudowano infrastrukturę informatyczną i dobrano oprogramowanie (zgodnie ze standardami Uczelni) pod kątem kształcenia na odległość, wskutek czego uzyskano możliwość synchronicznej i asynchronicznej interakcji między studentami a nauczycielami akademickimi, ewentualnie innymi osobami prowadzącymi zajęcia dydaktyczne. Korzystanie z platformy MS Teams umożliwia także uczestnictwo w zdalnych wykładach i spotkaniach naukowych realizowanych w systemie międzyuczelnianym.

Każdy student i pracownik UŚ ma zapewniony, bezpłatny dostęp do platform obsługi wirtualnych zajęć i spotkań jak: MS Teams i Moodle. Oprogramowanie specjalistyczne jest wykorzystywane na komputerach w laboratoriach i pracowniach komputerowych – na zajęciach i poza zajęciami dydaktycznymi. W okresie pandemii, część zajęć specjalistycznych z sukcesem prowadzona była w przestrzeni wirtualnej. Najczęściej są to laboratoria zewnętrzne, w formie open access, bez wymagania logowania się na stronę internetową. Np. w ramach modułu „Mineralogia i petrologia” zrealizowano zajęcia w trybie dostępu on-line do wirtualnego mikroskopu petrologicznego przez niekomercyjną stronę. Korzystano także ze zdalnego „Laboratorium chemicznego” i Laboratorium GIS wraz z zainstalowanymi na nim aplikacjami m.in. GIS, aplikacjami umożliwiającymi opracowywanie obrazów satelitarnych, fotografii z nalotów dronem oraz danych ze skaningu laserowego. Dodatkowo studenci kierunku geografia (w ramach projektów) mają możliwość korzystania ze sprzętu znajdującego się w Śląskim Laboratorium Polarnym.

Wielkość i charakter zasobów bibliotecznych, informacyjnych i edukacyjnych w pełni zaspakaja potrzeby wynikające z kształcenia studentów kierunku geografia. Zbiory biblioteczne są aktualne, wykazują zgodność tematyczną i językową, zarówno pod kątem możliwości osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się, jak i ich udziału w działalności naukowej. Stworzono możliwość zgłaszania przez studentów i pracowników potrzeb w zakresie pozyskania nowych pozycji literatury lub też zwiększenia liczby egzemplarzy pozycji skatalogowanych.

Podręczniki wykazane w sylabusach jako pozycje literatury obowiązkowej, są obecne w katalogach bibliotecznych. Ze względu na elektroniczny dostęp do tych publikacji, kwestia relacji pomiędzy liczbą egzemplarzy i liczbą studentów nie stanowi problemu, niezależnie od tradycyjnego dostępu do publikacji w wersji analogowej.

Zapewnione jest korzystanie z literatury obcojęzycznej zgromadzonej w bazach bibliograficznych np. Scopus, Web of Science, pełnotekstowych baz czasopism: ScienceDirect, SpringerLink, Wiley, Academic Search Ultimate oraz książek (Academic Research Source, eBooks, De Gruyter). W ramach tych baz użytkownicy mają dostęp do ponad 3 tys. elektronicznych czasopism i ponad 10 tys. książek.

Wyżej wskazano już na pozytywne rozwiązanie problemu dostosowania dostępu do zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz materiałów edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełne i swobodne korzystanie z tych zbiorów. Wszystkie prenumerowane bazy dostępne są dla studentów i pracowników także zdalnie, poprzez system HAN. UŚ prowadzi repozytorium instytucjonalne, w którym gromadzi publikacje pracowników. Są to artykuły, monografie, materiały dydaktyczne, prace konferencyjne oraz prace doktorskie. Wszystkie te materiały udostępniane są w sposób otwarty.

Należy także podkreślić, że szereg materiałów dydaktycznych w formie elektronicznej jest udostępnianych studentom w trakcie kształcenia z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość. W tym celu wykorzystywane są foldery do przekazywania materiałów w oprogramowaniu MS Teams lub Moodle. Często prowadzący przekazują materiały drogą mailową, a także przesyłają linki do pobrania z konkretnych lokalizacji, co szczególnie ułatwia udział w procesie dydaktycznym studentom z niepełnosprawnościami. Materiały dydaktyczne opracowane w formie elektronicznej są obligatoryjnie udostępniane studentom z niepełnosprawnością o ile wyrażą oni taką potrzebę w ramach wniosku o IDS (Indywidualne dostosowanie studiów). Potrzeba taka, może także zostać uwzględniona i zrealizowana na podstawie rozmowy z koordynatorką do spraw studentów wymagających dostosowania. W marcu 2020 roku Biblioteka UŚ uruchomiła Dydaktyczną Bibliotekę Cyfrową, gdzie umieszczane są – niedostępne w innych źródłach elektronicznych - zdigitalizowane materiały, pochodzące ze zbiorów bibliotecznych UŚ. Zamówienia na digitalizację materiałów dydaktycznych mogą składać wszyscy prowadzący zajęcia.

Dążąc do stałego rozwoju i doskonalenia infrastruktury dydaktycznej, naukowej oraz zasobów bibliotecznych, informacyjnych i edukacyjnych podejmowane są na WNP skuteczne działania. Obejmują one: ocenę sprawności, dostępności, nowoczesności, aktualności, dostosowania do potrzeb procesu nauczania i uczenia się, liczby studentów, potrzeb osób z niepełnosprawnością. Głównymi celami tych działań są: monitorowanie i bieżący nadzór, ocena stanu infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz systemu biblioteczno-informacyjnego, a w razie potrzeby – naprawa lub wymiana aparatury i sprzętu na nowy.

Zadania te realizowane są w sposób ciągły przez cały rok akademicki oraz w nawiązaniu do ustaleń dorocznego spotkania z pracownikami i studentami. W wyniku monitorowania pojawiają się nowe inicjatywy, które dotyczą uzupełniania zbiorów i zasobów, doskonalenia (uaktualniania, unowocześniania), fachowości obsługi (np. w sferze usług informatycznych). W okresie wakacyjnym odbywają się duże akcje naprawy i wymiany sprzętu na nowy. Na przykład w 2022 r. przeprowadzono modernizację techniczną komputerów w pięciu pracowniach polegająca na wymianie dysków HDD na SSD oraz rozbudowie pamięci operacyjnej RAM.

Studenci w dowolnym czasie mogą sygnalizować prowadzącemu o pojawiających się problemach lub możliwości udoskonalenia, co następnie zostaje zgłoszone do dziekana Wydziału, który nadaje sprawie bieg. Racjonalnemu rozwiązywaniu wszystkich problemów, w tym związanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość służy także sformalizowana doroczna wymiana poglądów, uwag i spostrzeżeń pomiędzy studentami i pracownikami oraz (w miarę potrzeb) przy udziale osób spoza WNP.

Podobnie system biblioteczno-informacyjny (w tym e-pocztą uniwersytecka) jest pod stałym nadzorem informatyków zajmujących się funkcjonowaniem sieci informatycznej WNP. Dzięki spójnemu działaniu i sprawdzonym procedurom problemy są rozwiązywane na bieżąco, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Natomiast, działania i decyzje o przedsięwzięciach inwestycyjnych podejmowane są w nawiązaniu do opracowywanych wcześniej harmonogramów inwestycji i remontów.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

W uchwale Prezydium PKA nie sformułowano zaleceń dotyczących kryterium 4.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna wykorzystywane w procesie kształcenia studentów kierunku geografia, znajdujące się na WNP oraz należące do innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia dydaktyczne, umożliwiają prawidłowe organizowanie oraz prowadzenie nauczania stacjonarnego i, w razie potrzeby, z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Wielkość i charakter infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz zasobów bibliotecznych, informacyjnych i edukacyjnych pozwalają na osiąganie efektów uczenia się w sposób zgodny z programem studiów oraz wymogami współczesnej dydaktyki, i odpowiadający rzeczywistym warunkom przyszłej pracy badawczej oraz zawodowej, co w szczególności odnosi się do kandydatów przygotowujących się do wykonywania zawodu nauczyciela. Studenci (także z niepełnosprawnościami) mają zapewniony dostęp do zasobów i infrastruktury także poza zajęciami dydaktycznymi, co umożliwia im realizację zadań w czasie własnym. Zgodnie z przyjętymi zasadami składniki infrastruktury dydaktycznej, naukowej, bibliotecznej i informatycznej oraz wyposażenie techniczne pomieszczeń podlegają systematycznym przeglądom z udziałem pracowników i studentów, co jest wykorzystywane w systematycznych działaniach polegających na jej utrzymaniu w pełnej sprawności (w zgodzie z przepisami BHP) oraz sprzyja działaniom doskonalącym (unowocześnianiu i aktualizacji).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Dobłą praktyką stosowaną na WNP jest wykorzystywanie unikalnej w skali kraju infrastruktury naukowej w procesie dydaktycznym, co wyróżnia ten ośrodek akademicki spośród innych. Dobrymi przykładami w tym zakresie jest np. napowietrzne, mobilne laboratorium – balon na ogrzane powietrze wyposażony w aparaturę pomiarową, wykorzystywaną w badaniach jakości powietrza, źródeł zanieczyszczeń oraz kierunków ich przemieszczania się. Kolejnym przykładem jest stacja meteorologiczna Katedry Klimatologii Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego, obejmująca dwa główne obszary pomiarowe: ogródek meteorologiczny – na poziomie gruntu oraz dach budynku WNP – około 100 m n.p.g. Specjalistyczny sprzęt pomiarowy tworzy m.in. automatyczna stacja meteorologiczna typu Campbell.

Zalecenia

Nie sformułowano.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wydział Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego współpracuje na wielu płaszczyznach z otoczeniem społeczno-gospodarczym poprzez instytucje publiczne oraz przedsiębiorstwa

komercyjne. Współpraca ta odbywa się w różnych wymiarach: naukowo-badawczym, eksperckim, doradczym i edukacyjnym.

Bardzo ważną rolę we współpracy w/w Instytutów z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych pełni powołana Rada Partnerów Społeczno-Gospodarczych (RPSG). Wydział Nauk Przyrodniczych w ramach współpracy z RPSG współpracuje z przedstawicielami przedsiębiorstw oraz instytucjami publicznymi na płaszczyźnie naukowej, edukacyjnej biznesowej oraz promocyjno-marketingowej. Jednym z celów współpracy Wydziału z RPSG jest prowadzenie wspólnej edukacji i współtworzenie programów dydaktycznych. W szczególności współpraca odbywa się w następujących zakresach:

- zajęcia z praktykami,
- konsultacje oferty edukacyjnej,
- tworzenie i opiniowanie programów studiów w oparciu o aktualne potrzeby rynku pracy,
- staże i praktyki studenckie,
- wizyty studyjne, terenowe,
- wspólne projekty edukacyjne.

Wydział prowadzi długoletnią współpracę z gronem stałych interesariuszy zewnętrznych, w tym pracodawców. Do grona stałych interesariuszy zewnętrznych należą m. in. Chorzowsko-Świętochłowickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji; oczyszczalnia ścieków Klimzowiec w Chorzowie; Biuro doradcze CIS Marek Cybulski, doradztwo, szkolenia i wdrożenia z zakresu systemów zarządzania; Instytut Przemysłu Organicznego, Oddział w Pszczynie, Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Katowice; Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach; Firma Nutricia Advanced Medical Nutrition; Związek Pracodawców Zakładów Termicznego Przekształcania Odpadów Przemysłowych i Medycznych na Rzecz Ochrony Zdrowia i Środowiska; Śląskie Ogrody Botanicznego w Mikołowie; firma Eurofins, Katowice, Laboratorium Kontrolno-Analityczne Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach, Miejski Ogród Botaniczny w Zabrze, Ośrodek Edukacji Ekologiczno-Geologicznej GEOsfera w Jaworznie, Firma Geologus, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Będzinie, Polsta!, Premium Personal Branding, Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich w Dąbrowie Górniczej, Liceum Słowackiego w Chorzowie, Referat Zarządzania i Analiz Urzędu Marszałkowskiego, Fundacja Axis - Forum Inicjatyw, PL Travel Biuro Podróży, Hotel Monopol Katowice, Hotel SZAFRAN w Czeladzi, blogerzy turystyczni - Wędrownie Motyle, Śląska Izba Turystyki. Ponadto współpraca sformalizowana w formie porozumień partnerskich została zawarta z następującymi podmiotami: Euro-Centrum w Katowicach, Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Gliwicach, Górnośląskim Przedsiębiorstwem Wodociągów w Katowicach, Urzędem Statystycznym w Katowicach. Uczelnia posiada kilkadziesiąt umów o współpracy z przedsiębiorstwami dotyczących organizacji praktyk zawodowych, staży, szkoleń, wizyt studyjnych, prowadzenia zajęć czy prowadzenia wspólnych badań. WNP współpracuje z administracją i samorządem w zakresie realizacji zleceń dotyczących rewitalizacji terenów zdegradowanych, gdzie zapotrzebowanie na geografów jest bardzo duże. Wynikiem tej współpracy jest powstawanie raportów, ekspertyz, publikacji naukowych oraz prac dyplomowych. W zakresie współpracy przy pozyskiwaniu danych do prac dyplomowych na szczególną uwagę zasługuje współpraca z Tatrzańskim oraz Ojcowskim Parkiem Narodowym. Ważną i istotną rolę przy współpracy

z przedstawicielami pracodawców i biznesu pełni Biuro Karier (BK), które pozyskuje podmioty do szeroko rozumianej współpracy z Wydziałem. Organizuje płatne staże, szkolenia oraz warsztaty dla studentów geografii. Najważniejsze osiągnięcia BK w tym zakresie to organizacja szkoleń w ramach projektu POWER „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”. W ramach projektu zorganizowano dla studentów szkolenia i warsztaty:

- szkolenie pilotaż dronów,
- warsztaty z zakresu modelowania hydrologicznego,
- szkolenie pilotaż wycieczek,
- warsztaty kształcące w zakresie obsługi AutoCAD i projektowania CAD,
- warsztaty audyt krajobrazowy,
- warsztaty GIS - poziom zaawansowany.

Drugi program to szkolenia w ramach projektu POWER 2 „Jeden Uniwersytet - Wiele Możliwości. Program Zintegrowany”. W ramach tego projektu zorganizowano dla studentów szkolenia i warsztaty:

- szkolenie z kompetencji cyfrowych QSWAT,
- ECDL GIS, - (European Computer Driving License Geographical Information System) czyli Europejski Certyfikat Umiejętności Komputerowych w zakresie Systemów Informacji Przestrzennej,
- przetwarzanie obrazów satelitarnych,
- zaawansowane przetwarzanie obrazów satelitarnych.

Biuro Karier posiada również doradców zawodowych pomagających studentom w wejściu na rynek pracy. Dodatkowo BK, co zasługuje na szczególne wyróżnienie, współorganizuje Targi Pracy na wydziałach, gdzie zapraszane są firmy o profilu działalności zgodnym z kierunkami a nie ogólne dla całej Uczelni. Tak ukierunkowane działania dają pewność, że przygotowane oferty i prowadzone spotkania trafią do właściwej grupy docelowej. Współpraca Wydziału z pracodawcami to również dzielenie się wiedzą praktyków poprzez prowadzenie zajęć, wykładów czy organizowanie kursów dla studentów Geografii, przez przedstawicieli takich firm jak:

- Axis – zajęcia „absolwent na rynku pracy” oraz statystyka dla studentów kierunków przyrodniczych,
- Naviga Krzysztof Makowski Sp. z o.o. - zajęcia z analizy zdjęć multispektralnych,
- Geosfera Jaworzno - zajęcia na temat funkcjonowania geoparków,
- Pl travel – zajęcia z przygotowywania imprezy turystycznej a także z systemów rezerwacyjnych,
- Morion – prezentacje na temat nowoczesnych terenowych badań geotechnicznych w budownictwie ogólnym,
- Dacol-Zdzisław Mycka - szkolenie na temat projektowania i wykonywania wierceń,
- Geologus-Jan Waligóra wybrane części zajęć dotyczące: oceny ryzyka, badań monitoringowych, badań terenów osuwiskowych,

- GEOLINE Sp. z o.o. z Zabrze zajmująca się pomiarami geodezyjnymi i dystrybucją sprzętu geodezyjnego zrealizowała „Certyfikowane szkolenia z geodezji”; szkolenia zorganizowano w formie wyjazdowej dla trzech 20 osobowych grup studentów,
- Wyższy Urząd Górniczy - Kurs specjalistyczny BHP w Górnictwie wraz z zajęciami w kopalni podziemnej. Kurs obejmował również zajęcia praktyczne związane z wizytą w kopalni węgla kamiennego „Sobieski” w Jaworznie i na stacji geofizycznej, a także wyjazd do Kopalni Doświadczalnej „Barbara”, która jest jedyną w Polsce kopalnią doświadczalną i jedyną w Europie placówką naukowo-badawczą, która posiada podziemny poligon doświadczalny,
- Envi Consulting z Będzina cykl szkoleń, warsztatów terenowych dotyczących zasad sporządzania dokumentu pt. „Audyt Krajobrazowy”, jest to nowy instrument prawny, a umiejętności nabyte przez studentów rozszerzyły ich kompetencje zawodowe,
- DATAGIS.PL Technologie Geoinformacyjne Michał Brzezinka - szkolenie pt.: „Analiza i wizualizacja graficzna w naukach o Ziemi”,
- Powiatowy Urząd Pracy – zajęcia prowadzone przez pracowników instytucji rynku pracy, na temat projektów dedykowanych absolwentom.

Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego biorą udział w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów, które podlegają systematycznym ocenom w ramach Rady Programowej kierunku i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. W ramach współpracy z Radą Partnerów Społeczno-Gospodarczych, interesariusze zewnętrzni zgłaszają swoje opinie i wnioski co do treści programu studiów. Opinie i wnioski przedstawiane przez przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego zostały wprowadzone do programu studiów np.:

- uruchomiono nowy przedmiot w programie studiów: „Wprowadzenie na rynek pracy”,
- zmodyfikowano i uaktualniono treści przedmiotu „Przedsiębiorczość”,
- zmodyfikowano i uaktualniono treści przedmiotu „Globalne problemy społeczno-ekonomiczne”.

Uczelnia kładzie duży nacisk na nauczanie praktyczne, współpracując z pracodawcami reprezentującymi branżę w obszarze zgodnym z koncepcją i celami kształcenia.

Pracodawcy wspierają Uczelnię w zakresie organizacji praktyk, zatrudniania absolwentów, prowadzenia zajęć, seminariów, warsztatów oraz projektów również w czasie ograniczonego funkcjonowania Uczelni wynikającej z obostrzeń epidemicznych. Zwiększono liczbę zajęć terenowych, wizyt studyjnych, gdzie zajęcia na otwartej przestrzeni podlegały mniejszym restrykcjom oraz wprowadzono wykłady online, zgodne z dyscyplinami przyporządkowanymi do kierunku. Pracodawcy bardzo dobrze oceniają przygotowanie studentów do wejścia na rynek pracy i wskazują na duże zapotrzebowanie specjalistów z wykształceniem zgodnym z wizytowanym kierunkiem. Pracodawcy wskazują, iż Jest to kierunek bardzo interdyscyplinarny dający szerokie pole pracy w różnych miejscach od samorządów, przez jednostki rządowe po sektor prywatny. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego dodatkowo wskazują na coraz większe zapotrzebowanie kształcenia

studentów w aspektach ochrony środowiska oraz podstaw prawnych w zakresie umiejętności odnajdywania i zastosowania przepisów prawnych.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalece nia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	formalizacja współpracy z interesariuszami zewnętrznymi	W grudniu 2015 zdecydowano o nadaniu formalnych ram współpracy interesariuszy zewnętrznych z Wydziałem Nauk o Ziemi UŚ. Do wybranych podmiotów gospodarczych rozesłano zaproszenia do udziału przedstawicieli Społecznej Radzie Konsultacyjnej (SRK) przy Wydziale Nauk o Ziemi. Zainteresowanie wyraziło 15 jednostek. Zebranie organizacyjne SRK przewidziano na początek lutego 2016 r. Spośród członków Rady wybrani zostaną przedstawiciele do WZZJK. Powołane zostaną także zespoły tematyczne np. do analizy i modyfikacji treści i efektów kształcenia czy do komercjalizacji badań.	Zalecenie zrealizowane. Powołano Radę Partnerów Społeczno - Gospodarczych

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia posiada podpisane umowy o współpracy z wieloma firmami w zakresie organizowania praktyk zawodowych, prowadzenia zajęć przez praktyków oraz wspólnych działań mających na celu przygotowanie studentów do wejścia na rynek pracy. Pracodawcy potwierdzili ścisłą współpracę z Uczelnią, mocno akcentując elastyczność i otwartość Uczelni. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym daje studentom możliwość przygotowania do wejścia na rynek pracy oraz właściwego ich przygotowania do rozpoczęcia pracy zawodowej lub prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Współpraca z otoczeniem widoczna jest na każdym etapie kształcenia i wykazuje duże zaangażowanie zarówno Uczelni jak i pracodawców.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym odbywa się w ramach formalnych jak i nieformalnych spotkań, których celem jest doskonalenie efektów uczenia się oraz wskazywanie kierunków potrzeb rynku pracy. Dobór firm i instytucji do współpracy przygotowany został pod kątem potrzeb wizytowanego kierunku, dając możliwość zapoznania się studentów z szeroko rozumianą tematyką geografii i możliwości wykorzystania zdobytej wiedzy na rynku pracy. Współpraca z przedstawicielami wpisuje się wprost w realizację programu studiów. Dzięki udziałowi przedstawicieli pracodawców w Radzie Partnerów Społeczno - Gospodarczych, współpraca podlega systematycznej ocenie a wnioski wykorzystywane są do rozwijania współpracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dokończenia Kształcenia

Organizacja Targów Pracy na wydziałach, na które zapraszane są firmy o profilu działalności zgodnym z kierunkami a nie ogólne dla całej Uczelni.

Zalecenia

Nie sformułowano.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia na kierunku geografia jest zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Obejmuje uczestnictwo studentów i członków kadry w międzynarodowych programach dydaktyczno-naukowych prowadzonych przez INoZ oraz IGSEiGP z ośrodkami zagranicznymi (Instytuty zawarły 40 międzynarodowych umów: 16 i 15 dotyczy, odpowiednio, programu Erasmus+ i CEEPUS, 11 jest umowami bilateralnymi), obligatoryjne nauczanie języków obcych, uczestnictwo studentów w zajęciach prowadzonych w językach obcych lub w wykładach, seminariach, warsztatach prowadzonych przez zagranicznych pracowników naukowych uczestniczących w badaniach, odbywanie zawodowych staży studenckich w ośrodkach zagranicznych. W INoZ opiekę nad studentami przyjeżdżającymi i wyjeżdżającymi w ramach programów Erasmus+/CEEPUS sprawuje instytutowy koordynator ds. wymiany międzynarodowej.

Od r. ak. 2020/2021 studia na ocenianym kierunku na drugim stopniu odbywają się w języku angielskim w specjalności pn. Geographic Information Systems (GIS). Lektoraty na pierwszym stopniu studiów w liczbie 120 h zajęć odbywają się na dwóch pierwszych latach studiów (po 30 h w semestrze) oraz 30 h na pierwszym semestrze studiów drugiego stopnia. Lektoraty prowadzą doświadczeni w nauczaniu języka angielskiego specjalistycznego dla dyscypliny nauk o Ziemi nauczyciele akademicki Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Uniwersytetu Śląskiego. Studenci I i II stopnia studiów zdobywają kwalifikacje na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Uczestnikom studiów i członkom kadry Uczelnia stwarza realne możliwości podnoszenia umiejętności praktycznych posługiwania się językiem angielskim. Zorganizowano kursy pn. Specjalistyczny język angielski w naukach o Ziemi, warsztaty poprowadzone w j. angielskim pn. Zagrożenia środowiska – osuwiska, hydrogeologia, zanieczyszczenia w ramach projektów GEOFUTURE (Geofizyka w gospodarce przyszłości), GeoHazardSilesia (Program nabycia nowych kompetencji w Naukach o Ziemi) i Projektu JEDEN UNIWERSYTET – WIELE MOŻLIWOŚCI.

W latach 2015–2022 w ramach programów Erasmus+ i CEPUS na zagraniczne studia i staże wyjechało, odpowiedni 8 i 6 studentów kierunku. W r. ak. 2021/22 na studia w uczelniach partnerskich zdecydowało się 3 studentów geografii, a na kierunku geografia studiowało 3 studentów zagranicznych. Od r. ak. 2015 studia podjęło 41 polskojęzycznych studentów zagranicznych. Korzystając z oferty programów Erasmus+/CEEPUS, w latach 2015-2022, w INoZ i IGSEiGP część studiów odbyło 48 studentów zagranicznych, natomiast na stażu przebywało 28 osób. Międzynarodowa aktywność członków kadry kierunku geografia polega na uczestnictwie w realizacji od 2016 r., finansowanych ze środków zewnętrznych, wielu projektów i grantów badawczych takich jak: Integrated Arctic observation, EU-PolarNet 2, Flood risk on the northern foothills of the Tatra Mountains, Arctic Climate system study of ocean, sea ice and glacier interaction in Svalbard area with focus on Horsund, Skuteczne praktyki użytkowania gruntów integrujące ochronę zasobów wodnych, ochronę przeciwpowodziową i skutki łagodzenia powodzi (europejski projektu PROLINE-CE), Nowoczesna edukacja o zagrożeniach środowiskowych sposobem na tworzenie nowych, specjalistycznych miejsc pracy (projekt wykonywany od 2019 r. w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej/Interreg Polska-Słowacja). W 2020 r. otwarto na Uniwersytecie POLSKO-CHIŃSKIE CENTRUM BADAŃ ŚRODOWISKOWYCH, w którym prowadzony jest z udziałem pracowników INoZ oraz IGSEiGP projekt badawczy pn. Wpływ zmian klimatu na kształtowanie środowiska i osadnictwa obszarów położonych w strefie klimatu umiarkowanego morskiego, umiarkowanego kontynentalnego oraz zwrotnikowego.

Członkowie kadry kierunku w latach 2015-2022 odbyli łącznie 36 staży, szkoleń zagranicznych oraz wyjazdów w ramach wymiany międzynarodowej.

Uczelnia i WNP stworzyli i stwarzają możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności członków kadry i studentów kierunku geografia. W latach 2015-2021 w INoZ i IGSEiGP przebywało 31 naukowców z zagranicy zaproszonych w ramach programu Erasmus+ i CEEPUS oraz 5 profesorów wizytujących. Przeprowadzili następujące wykłady/seminaria/warsztaty: Sedimentology Workshop, prowadzącym w okresie od 1 do 30 maja 2016 r. był pracownik n-d z University of Ljubljana (Słowenia), Using in-situ U-Th-Pb dating of minerals to unravel the temporal evolution of metamorphic rocks, warsztaty wykonał w okresie 13.03.-24.03. 2017 pracownik n-d University of Vienna, Austria, Photogrammetry Workshop zrealizował w dniach 24-26. 2017 r. pracownik n-d University of Ljubljana (Słowenia), Paleontology Workshop prowadzącym w okresie od 1 do 30 kwietnia 2018 r. był pracownik n-d Alexandru Ioan Cuza University of Iasi (Rumunia), Application of Cathodoluminescence in Petrological Studies of Granitoid and Syntitoid Rocks warsztaty wykonał pracownik Natural History Museum, Oslo (Norwegia) w kwietniu 2018 r, Global and Regional Climate Change. The Impact of Climate Change on the Different Sectors of Economy in the World, zajęcia zrealizował w dniach 24-26. 04. 2018r. pracownik n-d z Yerevan State University (Armenia), The Organic Pollutant and Heavy Metals Derived from Coal warsztaty przeprowadził w dniach 14.05.2018-19.05.2018 pracownik n-d z Masaryk University, Brno (Republika Czeska), Building Numerical Models to Explore Geohazard Hypotheses warsztaty poprowadził w dniach 05.06.2018-09.06.2018 pracownik n-d Tulane University-Lavin Bernic, (USA), Geochronology - the 'art' of dating geo-materials and - processes serię wykładów w dniach 23.04 – 14.05. 2018 wygłosił pracownik n-d z University of Vienna (Austria), Paleolandscape reconstruction: Examples from Italy, Tanzania and Southern Africa wykład pracownik n-d z Univeristy of Pavia (Włoch) odbył się 12.12.2019, Carbon sink by coupled carbonate weathering with aquatic photosynthesis: Control of climate and land-use changes, wykład pracownik n-d z Chinese Academy of Sciences in Guiyang odbył się 22.02.2019, Sampling of River

Sediments and Suspended Particulate Matter wykłady pracownik n-d z Masaryk University (Republika Czeska) odbyły się w dniach 5.05.2019 - 12.05.2019, Transformational Processes of the Spatial Structure of Cities wykłady pracownika n-d Palacky University Olomuniec (Republika Czeska) odbyły się w dniach 02-13.03.2020, Surface analysis and geomorphological modeling using GIS wykład pracownika n-d z Università degli Studi di Pavia (Włochy) zostały zrealizowane w dniach 09.03-24.04.2020 r.

Od r. ak. 2021/2022 Uniwersytet Śląski wspólnie z sześcioma zagranicznymi szkołami wyższymi: Uniwersytet Kraju Saary (Niemcy, lider konsorcjum), Uniwersytet w Alicante (Hiszpania), Estońska Akademia Sztuk Pięknych, Uniwersytet Sofijskiego im. św. Klemensa z Ochrydy (Bułgaria), Uniwersytet w Trieście (Włochy) oraz Uniwersytet Witolda Wielkiego (Litwa), w ramach programu Transform4Europe – T4E: The European University for Knowledge Entrepreneurs prowadzi badania naukowe oraz kształci studentów na międzynarodowych kierunkach studiów. Stwarza to interesujące możliwości udziału członków kadry oraz studentów kierunku geografia w prowadzonej działalności naukowo-dydaktycznej tego konsorcjum.

W celu intensyfikacji mobilność członków kadry kierunku geografia dziekan WNP od r. ak. 2019/2020 organizuje konkursy pn. Fast Track Grants 1, Fast Track Grants 2 – Back2Mobility, które umożliwiają nawiązywanie współpracy naukowej z ośrodkami zagranicznymi polegającej na odbywaniu wizyt naukowych, realizacji eksperymentów badawczych, zapraszaniu pracowników naukowych z zagranicy, organizacji warsztatów/wykładów otwartych, w których mogliby uczestniczyć studenci geografii. W pierwszej edycji konkursu złożonych zostało 23 projektów, finansowanie uzyskało 12. Każdy zakończył się publikacją lub złożeniem, z udziałem partnera zagranicznego, zewnętrznego wniosku grantowego. W r. ak. 2020/2021 ogłoszono drugą edycję konkursu. W r. ak. 2020/2021 pracownicy INoZ i IGSEiGP nawiązali kontakt z trzema ośrodkami zagranicznymi: University of Colorado, Denver, USA; School of Applied Natural Sciences, Adama Science and Technology University, Ethiopia i Institute of Geonics of the Czech Academy of Sciences, Czech Republic. Pracownicy naukowcy z w/w ośrodków w minionym roku akademickim, przeprowadzili na WNP serię następujących warsztatów/wykładów otwartych, w których brali udział studenci kierunku geografia: a microscope, a thin section and a story. Skeletal fragments as a tool for paleoenvironmental analysis zajęcia przeprowadził pracownik n-d z Adama Science and Technology University (Ethiopia), Debris flows and dense forests: Behavior, ecology, and carbon implications wykład przedstawił pracownik n-d University of Colorado (USA), Seismic loading is not only earthquakes: Examples of different kinds of vibrations, zajęcia poprowadził pracownik n-d Czech Academy of Sciences (Czech Republic).

Umiejdzynarodowienie studiów wspomaga wydatnie uczelniany Dział Współpracy z Zagranicą, który zajmuje się m.in. administracyjno-finansową obsługą umów bilateralnych o współpracy naukowo-dydaktycznej zawartych przez UŚ w ramach programu Erasmus+, CEEPUS, przekazywaniem aktualnych informacji na temat międzynarodowych fundacji, kursów i stypendiów oraz warunkach rekrutacji na UŚ dla osób z zagranicy, organizacją zagranicznych wyjazdów pracowników i studentów, obsługą zaproszonych pracowników naukowo-dydaktycznych, udzielaniem pomocy studentom obcokrajowcom.

Przeglądy stopnia umiejdzynarodowienia procesu kształcenia na ocenianym kierunku są dokonywane okresowo w ramach procedur wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Uczestniczą w nich: przedstawiciele studentów, prodziekan ds. kształcenia i studentów, dyrektor kierunku geografia, opiekunowie poszczególnych lat studiów, członkowie wydziałowej komisji ds. kształcenia

i studentów oraz rady wydziału, koordynator ds. Erasmus+. Oceniane są aktualne zasady uczestniczenia pracowników i studentów w programach mobilnościowych (Erasmus+ i CEEPUS), jakość realizowanych aktualnie międzynarodowych projektów edukacyjnych nieobjętych ww. programami, warunki i osiągnięcia studentów-obcokrajowców studiujących na kierunku, modyfikacje oferty dydaktycznej zajęć w języku angielskim. Corocznie dokumentowane i raportowane są wyniki przeglądów i oceny, a stosowne rekomendacje przekazywane do wiadomości dziekana WNP i dyskutowane na posiedzeniach rad wydziału.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zaleceń a (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	upowszechnienie wśród doktorantów informacji nt. dostępnych programów wymiany krajowej i międzynarodowej	Władze Wydziału powołały nowego pełnomocnika dziekana d.s. wymiany międzynarodowej. Dzięki temu od r. ak. 2015/16 wzrosła liczba studentów uczestniczących w programach ERASMUS i CEEPUS. Wzrosła także liczba studentów zagranicznych odbywających część studiów na WNP.	Zalecenie zrealizowane
2.	poprawa jakości kształcenia w zakresie języków obcych, zwiększenie w programie studiów przedmiotów prowadzonych w językach obcych, wprowadzenie do programu studiów doktoranckich lektoratu z języka angielskiego	Uwagi studentów dotycząc e poziomu nauczania języków obcych skierowane zostały do kierownictwa Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych. Studenci, wbrew opinii ZO, mają szerokie możliwości wyboru języka i poziomu jego nauczania prowadzonych przez lektorów Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych.	Zalecenie zrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Opracowania i wdrożona wydziałowa struktura, spektrum i zakres umiędzynarodowienia procesu kształcenia pozostaje w zgodzie z przyjętą koncepcją i celami kształcenia studentów kierunku geografia. Uczelnia i WNP stwarzają możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów związanej z kształceniem na ocenianym kierunku. Dotyczy to w szczególności udziału zagranicznych i polskojęzycznych studentów kierunku w działalności naukowo-badawczej prowadzonej przez członków kadry z ośrodkami zagranicznymi, w obowiązkowym nauczaniu języków obcych i uczestnictwa studentów w zajęciach prowadzonych w językach obcych (specjalność Geographic Information Systems jest prowadzona w języku angielskim na drugim stopniu studiów) lub w wykładach, seminariach, warsztatach prowadzonych przez zagranicznych, zapraszanych pracowników naukowych, odbywania zawodowych staży studenckich w ośrodkach zagranicznych w ramach zawartych międzynarodowych umów, programów Erasmus+ i CEEPUS. Uczestnikom studiów i członkom kadry kierunku Uczelnia zapewnia podnoszenie kompetencji językowych organizując kursy specjalistycznego języka angielskiego używanego w naukach geograficznych i prowadzonych przez native speakers. Umożliwia to studentom i przedstawicielom kadry efektywny udział w wyjazdach, stażach, odbywaniu części studiów w ośrodkach zagranicznych. Opiekę nad studentami przyjeżdżającymi i wyjeżdżającymi w ramach programów Erasmus+/CEEPUS sprawuje wydziałowy koordynator ds. wymiany międzynarodowej wspólnie z uczelnianym Działem Współpracy z Zagranicą. Rozwój międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich wspierany jest poprzez uczestnictwo członków kadry kierunku w realizacji, finansowanych ze środków zewnętrznych, projektach/grantach badawczych. Ponadto umiędzynarodowieniu sprzyja zapraszanie zagranicznych pracowników n-d, którzy przeprowadzili – dla studentów geografii – wykłady, seminaria i warsztaty. Studenci geografii oraz członkowie kadry kierunku mają możliwości udziału w działalności naukowo-dydaktycznej powołanego w 2020 roku międzynarodowego konsorcjum 6 zagranicznych uczelni w ramach programu Transform4Europe – T4E: The European University for Knowledge Entrepreneurs. W celu intensyfikacji mobilności członków kadry i studentów kierunku geografia były i są organizowane konkursy pn. Fast Track Grants 1, Fast Track Grants 2 – Back2Mobility. Umożliwiły i umożliwiają nawiązanie przez członków kadry kierunku współpracy naukowej z partnerami zagranicznymi. Pozwoliły na zapraszanie zagranicznych pracowników naukowych do przeprowadzenia warsztatów i wykładów otwartych, w których uczestniczyli studenci geografii. Przeglądy i oceny stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na ocenianym kierunku są dokonywane, z udziałem przedstawicieli studentów oraz członków kadry kierunku geografia, corocznie w ramach procedur uczelnianego i sprawnie funkcjonującego wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Wyniki tych działań korzystnie wpływają na podnoszenie stopnia umiędzynarodowienia kształcenia na kierunku geografia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dokończenia Kształcenia

Dobrą praktyką w kontekście umiędzynarodowienia procesu kształcenia studentów kierunku geografia jest organizowanie przez dziekana WNP UŚ konkursów pn. Fast Track Grants 1, Fast Track Grants 2 – Back2Mobility. Sprzyjają nawiązywaniu przez członków kadry współpracy naukowej

z partnerami zagranicznymi oraz odbywaniu wizyt naukowych. Pozwalają zapraszać zagranicznych pracowników naukowych do poprowadzenia warsztatów i wykładów dla studentów ocenianego kierunku.

Zalecenia

Nie sformułowano.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

W Uczelni funkcjonuje systematyczne i wieloaspektowe wsparcie studentów w procesie uczenia się. Przejawia się ono dostosowaniem go do potrzeb różnych grup studentów. Zarówno dla tych uzdolnionych – zainteresowanych działalnością naukową, sportowców, artystów, wolontariuszy jak i osób z niepełnosprawnościami. System wsparcia oferuje sposoby adekwatne do zamierzonych do osiągnięcia efektów uczenia się i gotowości do wejścia na rynek pracy.

Studenci na kierunku geografia zgodnie z profilem ogólnoakademickim są wspierani oraz zachęceni do prowadzenia działalności naukowej. Warty docenienia jest program tutoringu studentów przejawiających zainteresowanie aktywnością naukową. Liczba studentów biorących udział w ramach programu to 16 na ponad 20 certyfikowanych tutorów. Studenci skutecznie partycypują w badaniach naukowych nauczycieli akademickich, o czym świadczy fakt, że decydują się oni potem na dalszy rozwój naukowy już w szkole doktorskiej. Poza środkami dla kół naukowych przewidziano również granty studenckie dla indywidualnych wnioskodawców w ramach Grantu Studenckiego. Uczelnia zapewnia otwarte certyfikowane szkolenia dla studentów chcących podnosić swoje kompetencje cyfrowe poprzez projekt POWER.

Uczelnia wdrożyła systemowe rozwiązania mające na celu wspieranie studentów wybitnych, którzy osiągają zarówno ponadprzeciętne wyniki w ramach oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się, ale także tych przejawiających szczególne zainteresowanie oraz uzdolnienie w zakresie działalności naukowej. Oferuje się stypendium rektora, a także pomoc we wnioskowaniu o stypendium ministra. Ponadto istnieje możliwość dostosowania warunków studiowania do indywidualnych potrzeb poprzez przyznanie indywidualnej organizacji studiów (IOS), indywidualnego dostosowania studiów (IDS) oraz indywidualnego toku studiów (ITS). Dodatkowo umożliwiono dyplomowanie poprzez publikacje naukowe, o czym studenci są świadomi i korzystają z tej możliwości. Studenci mogą ubiegać się o środki w ramach uczelnianych systemów finansowania jak Grant Studencki oraz Grant Rektora UŚ. Rekomenduje się rozwój tych form wsparcia poprzez zwiększenie ich skali.

W ramach prowadzenia studiów studenci mają stworzoną możliwość oraz warunki do podejmowania różnych aktywności. Poprzez funkcjonowanie Akademickiego Związku Sportowego UŚ osoby studiujące mogą dołączyć do 52 sekcji. Aktywność organizacyjna i społeczna opiera się na działalności w wolontariacie oraz samorządzie studenckim, który wykazuje liczne inicjatywy skierowane dla braci studenckiej. Poza Studenckim Zespołem Pieśni i Tańca „Katowice” nie uzyskano informacji dotyczących wsparcia w zakresie działalności kulturalnej. Uniwersytet oferuje standardowe formy stymulowania przedsiębiorczości oraz wsparcia studentów w przygotowywaniu się do wejścia na rynek pracy. Biuro Karier oferuje doradztwo kariery, oferty praktyk, staży, szkolenia,

warsztaty, przygotowanie do rozmów kwalifikacyjnych. Działania doskonalące funkcjonowanie Biura Karier UŚ skutkują tym, że wsparcie w tym zakresie jest adekwatne do potrzeb studentów kierunku geografia.

Uczelnia dokłada starań, aby odpowiadać na zróżnicowane potrzeby wszystkich grup studentów. Konstrukcja oraz stabilność planu zajęć pozwala na realizowanie się studentów w różnych formach aktywności tym samym w stopniu wystarczającym pozwala zagospodarować czas na aktywności naukowe, sportowe, kulturalne, artystyczne oraz podjęcie pracy zarobkowej niekolidującej z zajęciami – również tymi nieobowiązkowymi. Wdrożono rozwiązania wspierające studentów z różnymi niepełnosprawnościami. W jego ramach zwiększa się kompetencje kadry akademickiej w zakresie wsparcia indywidualnych potrzeb studentów. Uniwersytet oferuje standardowe formy wspomagania studentów z niepełnosprawnościami, czyli wsparcie opiekuna w poruszaniu się, dostosowanie formy zajęć oraz miejsca ich odbywania. Wsparcie w tym zakresie jest adekwatne do potrzeb studentów.

Uniwersytet Śląski stworzył odpowiednie do potrzeb studentów sposoby zgłaszania skarg i wniosków. Procedura jest przejrzysta i zrozumiała dla grona studenckiego, a studenci rozumieją zasady ich rozpatrywania oraz reagowania na przekazywane informacje lub problemy. Uczelnia będąc otwarta na studentów i dyskusje, a także oferując pełną dostępność osób rozpatrujących sprawy studenckie potwierdza gotowość do rozpatrywania wszelkich uwag lub problemów zgłaszanych przez studentów.

Nie stwierdzono na Uczelni szeroko zakrojonych działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przejawów dyskryminacji lub przemocy. W Uniwersytecie Śląskim działa koordynator ds. studenckich, rzecznik praw studenta. W tym samym zakresie funkcjonuje Centrum Obsługi Studenta oraz Ośrodek Wsparcia Cudzoziemców. Zapewnia się wsparcie psychologiczne studentom będącym ofiarami dyskryminacji oraz potrzebującym pomocy ze względu na indywidualną trudną sytuację niekoniecznie związaną ze zdarzeniami w Uczelni. Poprzez stronę internetową informuje się studentów o szczegółach wsparcia oraz procedowania zgłaszanych problemów. Z uwagi na złożoność problemu przeciwdziałania dyskryminacji rekomenduje się wdrożenie systemowego rozwiązania zapewniającego ustawiczną i aktywną politykę informacyjną oraz edukacyjną w zakresie rozpoznawania form dyskryminacji, a także reagowania wraz ze wspieraniem osób dotkniętych tym zjawiskiem.

W Uczelni funkcjonują standardowe i powszechnie znane instrumenty oddziałujące na studentów kierunku geografia motywujące ich do osiągania możliwie najwyższych wyników uczenia się. Atrakcyjną formą wsparcia pozamaterialnego jest dostosowywanie toku studiów oraz sposobu weryfikacji efektów uczenia się tak, aby były one możliwie najbardziej korzystne dla studentów z niepełnosprawnościami oraz studentów wybitnych. Rekomenduje się wprowadzenie szerszego wsparcia poprzez materialne instrumenty motywujące studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się oraz podejmowania aktywności naukowej, organizacyjnej, społecznej, sportowej oraz artystycznej.

Uniwersytet posiada kompetentną kadrę akademicką w zakresie pracy ze studentami. Liczne szkolenia realizowane w ramach projektów takich jak „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego”, czy „Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości” podnoszą kompetencje kadry. Wyjątkowo cenne były szkolenia z wykorzystania technik kształcenia na odległość, co w trakcie trwania obostrzeń związanych z pandemią, stanowiło o realnym wsparciu studentów w procesie uczenia się. Powstał „Przewodnik po kształceniu zdalnym w UŚ”, który pozwolił dostosować prowadzone zajęcia do specyfiki kształcenia

zdalnego. Dodatkowo opracowano materiały pomocnicze dla pracowników Uczelni podnoszące ich kompetencje w sprawach wymagających kontaktu ze studentami. Obejmują one prace ze studentami z niepełnosprawnościami, zaburzeniami psychicznymi i różnymi trudnymi sytuacjami dotyczącymi studentów. W wyniku działań Uczelni zarówno nauczyciele akademicki jak i pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi posiadają materiały wspierające utrzymanie kompetencji potrzebnych do wspierania studentów w procesie uczenia się oraz rozwiązywanie spraw studenckich w stopniu adekwatnym do ich potrzeb.

Zapewniono wystarczające środki finansowe do funkcjonowania samorządu studenckiego, organizacji studenckich oraz kół naukowych. Studenci udzielający się w ten sposób mają swobodny dostęp do różnej infrastruktury Uczelni potrzebnej do realizacji projektów. Kadra akademicka wspiera studentów podczas przygotowania i realizacji projektów naukowych lub innych wydarzeń. Przedstawiciele studentów wydelegowani przez samorząd zasiadają w gremiach kolegialnych oraz mają bezpośredni kontakt z władzami Wydziału. Pozwala to na zachowanie odpowiednich relacji, utrzymanie otwartości dyskusji zgodnie z przyjętymi i obowiązującymi standardami akademickimi. Motywuje to studentów do aktywnego działania w życiu Uczelni i współpracy w poprawie warunków studiowania, a także modyfikacji programu studiów.

Uniwersytet Śląski prowadząc kierunek geografia posiada dobrze funkcjonujący system wsparcia studentów w procesie uczenia się. Studenci mają poczucie, że Uczelnia uważa za istotne ich wspieranie, wysłuchiwanie i rozwiązywanie zgłaszanych skarg, wniosków lub problemów. Z dostarczonych przez Uczelnię materiałów oraz przeprowadzonej wizytacji nie wynika, aby wdrożono procedury mające na celu ewaluację i stały rozwój systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się. Rekomenduje się wdrożenie systemu zbierającego opinie studentów oraz pracowników w związku z działaniem wsparcia studentów w procesie uczenia się. Otwarta na dyskusję i prostudencka postawa kadry jest godna naśladowania, lecz w ramach wsparcia studentów powinny funkcjonować również procedury instytucjonalne niezależne od indywidualnego podejścia.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	zaangażowanie Władz Wydziału w motywację studentów do pracy w wydziałowym samorządzie studenckim	Po przeprowadzeniu nowych wyborach do WRSS samorząd studencki zaczął działać aktywniej, uformowana został ustawowa reprezentacja studentów w Radzie Wydziału oraz wydziałowych zespołach zapewnienia jakości kształcenia. Władze Wydziału wspierają samorząd doktorantów, m.in.	Zalecenie zrealizowane

		w organizacji Ogólnopolskiej Konferencji Doktorantów.	
--	--	---	--

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia zrealizowała zalecenia wynikające z oceny programowej poprzedzającej bieżącą ocenę. Uniwersytet spełnia kryteria w stopniu wystarczającym i adekwatnym do potrzeb studentów. Studenci kierunku geografia otrzymują wszechstronne wsparcie w procesie uczenia się. Przygotowywani są do wejścia na rynek pracy, rozwijane są ich kompetencje społeczne. Skutecznie zachęca się ich do podejmowania działalności naukowej, aktywności sportowej, kulturalnej i artystycznej. Kadra akademicka jest dostępna w ramach konsultacji oraz przygotowana do wspierania studentów w trakcie procesu uczenia się. Stworzono odpowiednie warunki oraz dostęp do infrastruktury w zakresie różnych form aktywności studentów. Zapewniono szeroką ofertę pomocy dla studentów napotykających różne problemy w trakcie studiowania. W razie potrzeby Uczelnia jest gotowa do dostosowania się do indywidualnych potrzeb studentów. Jednostka wykazuje duże zaangażowanie oraz żywe zainteresowanie w kwestii jak najlepszego wspierania studentów w procesie uzyskiwania efektów uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie sformułowano.

Zalecenia

Nie sformułowano.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Przyjęte na UŚ i WNP rozwiązania informatyczno-komunikacyjne zapewniają wszystkim zainteresowanym łatwy dostęp do ogólnych i szczegółowych informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach, także osobom z niepełnosprawnościami. Te informacje są publicznie dostępne na stronach Uczelni oraz WNP. Internetowy Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) jest otwartą on-line uczelnianą elektroniczną platformą informacyjną. Osoby, instytucje zewnętrzne mogą otrzymywać dodatkowe informacje składając odpowiedni wniosek dostępny ze strony BIP. WNP oraz jego jednostki organizacyjne Instytuty: Nauk o Ziemi oraz Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej mają własne strony internetowe. Statystyki dotyczące odwiedzin interesariuszy zewnętrznych (liczby wejść na poszczególne zakładki, średni czas przebywania) na ww. stronach potwierdzają m.in. duże

zainteresowanie aktualnymi i publikowanymi danymi dla kandydatów na studia na oceniany kierunek oraz studentów. Dwujęzyczność informacji (w j. polskim i angielskim) o studiach jest dostępna publicznie dla wszystkich zainteresowanych, użytkowników Internetu posługujących się komputerami lub urządzeniami mobilnymi. Osoby słabowidzące mogą łatwo powiększać czcionki tekstów. Kandydaci na studia na oceniany kierunek, także cudzoziemcy, mogą czerpać szczegółowe informacje z internetowej strony głównej UŚ wybierając kolejno wyświetlane opcje/zakładki: wydziały, WNP, kierunki studiów, geografia. Z poziomu kierunku studiów dostępne są: uchwała Senatu UŚ w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów w UŚ w danym r. ak. oraz załącznik do tej uchwały określający kryteria rekrutacji. Po otwarciu zakładki pn. Geografia dostępne stają się informacje ogólne o kierunku, szczegółowe informacje o studiach pierwszego stopnia (opisano 8 specjalizacji, które nie są prowadzone na 1. stopniu, scharakteryzowano szerzej specjalność pn. Nauczyciel przyrody i geografii, nakreślono perspektywy zatrudnienia i kontynuacji studiów) oraz drugiego stopnia (opisane zwięźle 8 specjalności oraz specjalność nauczycielską umożliwiającą uzyskanie pełnych uprawnień do wykonywania zawodu nauczyciela przyrody i geografii w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych). Ponadto na tej stronie znajdują się informacje do studentów kierunku dotyczące funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia, planów zajęć z uwzględnieniem organizacji ćwiczeń terenowych i praktyk zawodowych, opiekunów poszczególnych lat, terminów i godzin dyżurów i konsultacji członków kadry. Po otwarciu na stronie internetowej WNP zakładki Studia I stopnia, kandydaci mają dostęp do „Niezbędnika kandydata”, na który składają się otwieralne podstrony z następującymi e-dokumentami oraz informacjami: *Katalog kursów na dany r. ak.*, *Rekrutacja krok po kroku* (pełne informacje o harmonogramie, etapach internetowej rekrutacji), *Wymagane dokumenty* (lista obligatoryjnych dokumentów składanych w rekrutacji na studia I i II stopnia), *Opłaty związane ze studiami* (informacje dla kandydatów i studiujących o opłatach: rekrutacyjnej, za legitymację studencką, za usługi edukacyjne, za wydanie dokumentów), *Rejestracja*, *Logowanie w systemie IRK*, *Laureaci olimpiad i konkursów* (opis uprawnień laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich), *Progi punktowe* (Uczelnia nie publikuje progów punktowych, informuje o liczbie miejsc, liczbie osób przyjętych, liczbie kandydatów na jedno miejsce na dany kierunek na studia I i II stopnia), *Akademiki* (lista akademików, zasady przyznawania oraz zamieszkiwania w domach studenckich, wysokości opłat, wzory dokumentów itp.), *Stypendia* (rodzaje stypendiów i zapomóg, zasady przyznawania), *Potwierdzanie efektów uczenia się* (zasady organizacji potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz naliczania opłat za przeprowadzenie procedury potwierdzania tych efektów). Z tej samej strony osoby zainteresowane studiami II stopnia, po otwarciu zakładki pn. Studia II stopnia, mają dostęp do znacznie krótszych niż w przypadku studiów I stopnia informacji o zasadach rekrutacji i możliwości kontynuowania studiów. WNP używa terminu plan studiów (w Karcie kierunku w uczelnianym Katalogu kierunków), rozumianego jako program studiów. W związku z tym ZO rekomenduje wprowadzenie do dokumentacji i publicznej informacji o studiach dokumentu pn. program studiów (I i II stopnia), terminu który jest dobrze określony i używany w Rozporządzeniu w sprawie studiów (Dz. U. 2018 r, poz. 1861 z późn. zm.). Ponadto uczelniana strona pn. Katalog kierunków udostępnia harmonogramy zajęć (zwane planami zajęć) w poszczególnych semestrach dla I i II stopnia studiów oraz umożliwia pozyskiwanie informacji dodatkowych dotyczących, oprócz planu studiów, efektów uczenia się, opisów modułów (sylabusów), ogólnej charakterystyki kierunku. Program studiów, zwany na UŚ, planem studiów na kierunku geografia znajduje się głęboko w strukturze stron internetowych,

zakładek z publicznymi informacjami o studiach. Z tego powodu ZO rekomenduje zamieszczenie programów studiów w pierwszoplanowych odsłonach stron internetowych jako priorytetowych informacji o studiach, których ważnym uzupełnieniem będą semestralne harmonogramy zajęć (plany zajęć).

Realizacja programu studiów na UŚ z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość była i jest obecnie prowadzona zgodnie z zasadami określonymi regulacjami wewnętrznymi Uczelni. W zarządzeniu Rektora zapisano: *Liczba punktów ECTS uzyskanych w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie może być mniejsza niż 10% i większa niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS określonych w programie całego cyklu kształcenia. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w odniesieniu do studiów niestacjonarnych, rektor na wniosek dziekana może określić inną liczbę punktów ECTS możliwych do uzyskania w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.* Uczelnia wszechstronnie wspierała nauczycieli akademickich i studentów w efektywnej realizacji kształcenia zdalnego. Przeprowadzono szereg szkoleń, opracowano i opublikowano wiele odpowiednich materiałów szkoleniowych. Narzędziami stosowanymi były i są platformy Microsoft Office 365 (w tym MS Teams) i Moodle. Studentom mających problemy techniczne ze sprzętem lub Internetem zapewnione było i jest wsparcie techniczno-programistyczne w formie przygotowanych sal ze sprzętem komputerowym i dostępem do sieci. Uczelnia opracowała i opublikowała na stronach internetowych ogólne zasady oceniania, warunki oceniania w trakcie odbywania zajęć zdalnych. Tym samym Uniwersytet zrealizował i rzetelnie realizuje zadanie polegające na podawaniu do publicznej wiadomości informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji w trybie kształcenia zdalnego.

Na stronach internetowych Uniwersytetu jak i Wydziału zamieszczone są informacje o wsparciu studentów w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy. Dotyczą pomocy psychologicznej, osób ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi oraz obejmują szeroką działalność Biura Karier UŚ związaną z planowaniem kariery (doradztwo zawodowe, przykłady scenariuszy próbnych rozmów z pracodawcami, oferty: staży, praktyk, pracy), organizacją spotkań z pracodawcami m.in. w celu zdobywania kwalifikacji z zakresu IT (organizacja szkoleń pn. Corporate Readiness Certificate we współpracy z IBM oraz ING Tech Polska), cykl wakacyjnych szkoleń odbywających się w ramach projektów Akademii Rozwoju Kariery (studenci poznają oczekiwania pracodawców w zakresie komunikatywności, zarządzania projektami, umiejętności i zasad pracy w grupie, przedsiębiorczości, radzenia sobie ze stresem). Na Uniwersytecie działa Stowarzyszenie Absolwentów UŚ, którego celem jest integracja środowiska absolwentów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, promocja absolwentów na rynku pracy w kraju i za granicą, pomoc w podnoszeniu kwalifikacji i przekwalifikowaniu oraz promowanie osiągnięć Uczelni i wspieranie jej działalności. W opisanych tutaj zakresach Uczelnia prowadzi skuteczne działania dotyczące otwartego publikowania informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji oraz osiągniętych wynikach.

Studenci są informowani na bieżąco o zasadach dyplomowania, dotyczą także informacji o organizacji końcowych zaliczeń i egzaminów zdalnych oraz organizacji zdalnych egzaminów dyplomowych. Zarządzeniem Rektora UŚ wprowadzono jednolitą procedurę składania, weryfikacji samodzielności ich przygotowani oraz archiwizowania pisemnych prac dyplomowych w bazie elektronicznej. Informacje o zasadach dyplomowania zawarte są w rozdziale 3. Regulaminu studiów. Na stronie internetowej WNP jest opisana procedura składania i archiwizowania prac dyplomowych. Nie został opublikowany spis wszystkich wymaganych i dostępnych do pobrania

dokumentów związanych z procesem dyplomowania wraz z terminami ich składania. Z tego względu rekomenduje się zamieszczenie na stronie internetowej WNP pełnej listy wymaganych do złożenia dokumentów przez uczestnika procesu dyplomowania.

Studenci mogą korzystać z konsultacji, miejsca i terminy których są opublikowane na stronie internetowej WNP. Studentom kierunku zapewniono możliwości otwartego komunikowania się, za pomocą poczty elektronicznej i USOS, z władzami WNP, dyrektorem kierunku, opiekunami poszczególnych lat studiów, pracownikami dziekanatu, rzecznikiem praw studenta i doktoranta, oraz koordynatorami: ds. studenckich, ds. dostępności, ds. specjalności nauczycielskiej, ds. Erasmus+. Przedstawiciele studentów biorą udział w obradach rady dydaktycznej.

Kierownik kierunku geografia spotyka się ze studentami co najmniej raz w roku i co miesiąc ze starostą kierunku. Dyskutowane są sprawy publicznej dostępności informacji o studiach, aktualności treści stron internetowych oraz portali społecznościowych. Na oficjalnym fanpage'u (miesięcznie kilkaset odwiedzin) w serwisie Facebook są publikowane informacje o osiągnięciach i sukcesach studentów, które są zamieszczane także na stronach internetowych kół naukowych: SKN GIS oraz SK Naukowo-Podróżnicze „Denali”). Studentka SKN GIS kierunku geografia zdobyła I nagrodę w konkursie Minigranty Fundacji im. Anny Pasek. Studia na kierunku są promowane podczas corocznych obchodów GIS Day, na których studenci kierunku prezentują rezultaty swoich prac dyplomowych. W r. ak. 2021/2022 studenci I i II stopnia studiów oraz absolwenci podczas ogólnopolskiej imprezy GIS Day przedstawili własne prace posterowe. Strona internetowa GIS Day upowszechnia osiągnięcia studentów i absolwentów kierunku geografia. W maju tego roku studenci obu stopni studiów aktywnie uczestniczyli w popularnonaukowej imprezie pn. GeoPiknik na Żywiecie zorganizowanej we współpracy z Polskim Towarzystwem Geograficznym. Odbłyły się wykłady, prelekcje, warsztaty kameralne i terenowe, gra terenowa oraz wystawa stanowisk dotyczących prac naukowych realizowanych na WNP. Szczegółowe informacje zamieszczono na stronie internetowej poświęconej geopiknikowi. Uczelnia prowadzi corocznie konkurs na najlepszego absolwenta UŚ. Studentka kierunku geografia została laureatką tego plebiscytu w 2020 r. Organizowany jest każdego roku plebiscyt na Studentkę/Studenta Roku, którego nagrodą jest Wyróżnienia JM Rektora UŚ. W ocenianym okresie czasu 3 studentów kierunku otrzymało w organizowanych corocznie plebiscytach na Studentkę/Studenta Roku nagrody w postaci Wyróżnienia JM Rektora UŚ.

Na WNP została powołany zespół ds. monitorowania promocji i rozwoju WNP, którym kieruje jeden z prodziekanów. W zakresie działań i odpowiedzialności tego zespołu znajduje się m.in. redakcja i oprawa graficzna informacji naukowych publikowanych w mediach społecznościowych WNP, zwięzłych aktualnych notatek o osiągnięciach i sukcesach naukowych pracowników, doniesień popularnonaukowych dotyczących publikacji naukowych, także członków kadry ocenianego kierunku, administrowanie wydziałowymi mediami społecznościowymi oraz bazami danych o wszystkich zajęciach dydaktycznych. Kierownik kierunku spotyka się ze studentami co najmniej raz w roku i co miesiąc ze starostą kierunku. Dyskutowane są sprawy publicznej dostępności informacji o studiach, aktualności stron internetowych oraz portali społecznościowych. W ten sposób studenci mogą wpływać na jakość i dostępność do informacji publicznych. Członkowie kadry zgłaszają swoje uwagi i rekomendacje związane z treściami stron internetowych na posiedzeniach rad wydziału oraz do kierownika kierunków studiów geograficznych i do kierownika kierunku geografia. Każdego roku jakość dostępnych informacji o studiach na kierunku geografia jest analizowana i oceniana przez prodziekana ds. kształcenia i studentów, dyrektora kierunku geografia,

pełnomocnika dziekana ds. studenckich, pełnomocnika dziekana ds. współpracy międzynarodowej oraz osobach wchodzących w skład wydziałowej komisji ds. kształcenia i studentów i rad dydaktycznych kierunku geografia. Wyniki tych działań są raportowane w opublikowanym dokumencie pn. System Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Nauk Przyrodniczych opracowywanym przez Wydziałową Komisję ds. Kształcenia i Studentów. Zamieszczone w raporcie informacje dotyczą w szczególności wyników monitorowania współpracy WNP z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi: zamieszczane są oceny zakresu współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, rekomendacje Rady Partnerów Społeczno-Gospodarczych oraz propozycje studentów dotyczące informacji dostępnych na stronach internetowych o studiach na ocenianym kierunku.

Monitoring kompleksowości informacji o studiach oraz zgodności z potrzebami różnych grup interesariuszy (absolwentów, pracodawców) prowadzi uczelniane Biuro karier, które bada losy absolwentów kierunku geografia w zakresie ich sytuacji zawodowej, w szczególności: statusu na rynku pracy, zgodności pracy z ukończonym kierunkiem studiów, oceny zapotrzebowania na absolwentów na rynku pracy, poziomu zadowolenia ze studiów i pracy. Biuro karier prowadzi profil zarówno dla studenta i absolwenta jak również dla potencjalnego pracodawcy. Studenci oraz absolwenci mogą śledzić raporty losów zawodowych absolwentów kierunku za pomocą strony internetowej Biura Karier UŚ. Dzięki działaniom osób pełniących funkcje: prodziekana ds. kształcenia i studentów, dyrektora kierunku geografia, pełnomocnika dziekana ds. studenckich, członków wydziałowej komisji ds. kształcenia i studentów i rad dydaktycznych kierunku geografia oraz pracownikom Biura karier odbywa się ciągłe weryfikowanie aktualności, miarodajności, interesujących i całościowych informacji o studiach na kierunku geografia, które odpowiadają potrzebom interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Wyniki monitorowania tych informacji, przez szerokie grono osób oraz członków Rady Wydziału, Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i Rady Partnerów Społeczno-Gospodarczych korzystnie wpływają na dostępność i jakość informacji o studiach na kierunku geografia.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

W uchwale Prezydium PKA nie sformułowano zaleceń dotyczących kryterium 9.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Ogólne i szczegółowe informacje o studiach na kierunku geografia są dostępne publicznie, głównie w na stronach internetowych Uniwersytetu oraz Wydziału Nauk Przyrodniczych (podano telefoniczne numery kontaktowe). Mają do niej dostęp online wszyscy interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Członkowie społeczeństwa informatycznego, w szczególności młodzież oraz osoby z niepełnosprawnością, mogą w sposób swobodny i bezproblemowy zasięgać rzetelnych, otwartych non stop informacji o studiach na ww. kierunku.

Informacje o studiach na obu stopniach na ocenianym kierunku obejmują w szczególności: cele kształcenia, poprawnie określone wewnętrznymi regulacjami zasady i harmonogram internetowej rekrutacji, dokumentację studiów uwzględniającą prawidłowo zdefiniowane efekty uczenia się oraz zwięzłe charakterystyki: realizacji i organizacji procesu nauczania i uczenia się w trybie stacjonarnym i zdalnym opartego o optymalnie określony system weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, w tym uznawania efektów uczenia się uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego, zasad dyplomowania, przyznawanych kwalifikacji i tytułów zawodowych absolwentów, warunków studiowania i rozbudowanego systemu wsparcia studiujących w procesie uczenia się. Zespół oceniający zwrócił uwagę na potrzebę modyfikacji dotychczasowej dokumentacji prowadzonych studiów, której fundamentalnym elementem powinien być, zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie studiów (Dz.U. 2018, poz. 1861 z późn. zm.), program studiów, do którego dostęp winien być łatwy i bezpośredni na stronach internetowych WNP. Ponadto ZO zauważył brak na stronie internetowej WNP pełnej listy wymaganych do złożenia dokumentów przez uczestnika procesu dyplomowania. Publicznie dostępna informacja o studiach na kierunku geografia dotyczy wsparcia merytorycznego i technicznego studentów i członków kadry. Dzięki działaniom wyznaczonych osób i gremiów z określonymi zakresami działań, studentów oraz pracodawców odbywa się ciągle weryfikowanie aktualności, miarodajności, interesujących i całościowych informacji o studiach na kierunku geografia, które odpowiadają potrzebom interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Wyniki monitorowania tych informacji, przez szerokie grono ww. osób wyjątkowo korzystnie wpływa na dostępność i jakość informacji o studiach na kierunku geografia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dobrej Praktyki

Nie sformułowano.

Zalecenia

Nie sformułowano.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów geografia (I i II stopnia), z upoważnienia dziekana, sprawuje prodziekan ds. kształcenia i studentów WNP. Zgodnie z §53, ustęp 2. Statutu UŚ powołano dyrektora kierunku studiów (DKS), który organizuje kształcenie w ramach kierunku geografia, w tym opracowuje i przedstawia dziekanowi propozycję przydziału zajęć dydaktycznych (uwzględniając odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie pracowników), inicjuje i opracowuje propozycje zmian programu studiów oraz sprawuje nadzór merytoryczny i organizacyjny nad zajęciami prowadzonymi na kierunku geografia. Poprzez swoją działalność dyrektor kierunku studiów jest osobą odpowiedzialną za właściwą realizację wszystkich procedur przewidzianych w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (WSZJK). Ponadto, działa rada dydaktyczna kierunku studiów (RDKS), jako organ doradczy dyrektora kierunku studiów oraz komisja kształcenia – organ doradczy dziekana w sprawach studenckich i w zakresie

kształcenia. W skład RDKS, oprócz dyrektora kierunku i jego zastępcy, wchodzi przedstawiciele nauczycieli akademickich oraz studenci reprezentujący kierunek studiów właściwy dla Rady. W składzie Rady brak jest przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, ponieważ tworzą oni inny organ doradczy. Struktura WSZJK, której integralną część stanowi System Wydziałowy funkcjonujący na WNP, jest jednolita i przyjęta dla całej Uczelni. Kompetencje i zakresy odpowiedzialności osób i organów sprawujących nadzór nad kierunkiem (w tym odnoszące się do ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku) określone zostały w sposób przejrzysty.

Propozycje doskonalenia programu studiów (ewentualnie wycofanie programu studiów) wdrażane są w sposób formalny i zgodnie ze sprawdzonymi procedurami. Pierwszym krokiem jest opiniowanie przez RDKS. Prodziekan ds. kształcenia i studentów przekazuje dziekanowi projekt zmian w procedurach systemu zapewniania jakości kształcenia. Jeżeli zmiana procedur wymagałaby istotnych modyfikacji w stosunku do wzoru procedur SZJK dla kierunku studiów przyjętego przez komisję ds. kształcenia i studentów, prodziekan ds. kształcenia i studentów za zgodą dziekana przedstawia stosowny wniosek na posiedzeniu komisji ds. kształcenia i studentów. Następnie propozycje doskonalenia programu studiów zaopiniowane przez RDKS przekazywane są dziekanowi, który przedstawia je senatowi Uczelni za pośrednictwem komisji ds. kształcenia i studentów.

Innowacje dydaktyczne i osiągnięcia nowoczesnej dydaktyki akademickiej są uwzględnione w projektowaniu programu studiów. Na przykład, zgodnie ze Strategią Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na lata 2020-2025 realizuje się cel strategiczny pn. „Nowoczesne kształcenie i innowacyjna oferta dydaktyczna”. Program studiów kierunku geografia jest systematycznie modyfikowany i rozwijany w odpowiedzi na zapotrzebowanie rynku pracy, a ścisła współpraca ze Społeczną Radą Konsultacyjną pozwala na wprowadzanie w programie studiów treści związanych z innowacyjnością. Do najważniejszych działań uwzględniających innowacje dydaktyczne w projektowaniu programu studiów na kierunku geografia należy wprowadzanie do programu nowoczesnych metod i technik dydaktycznych (np. TIK, WebQuest, tutoring, gamifikacja, drzewo decyzyjne, uczenie kooperatywne) – m.in. przez szkolenie kadr podnoszące kompetencje dydaktyczne w zakresie innowacyjnych umiejętności dydaktycznych i informatycznych oraz ich wykorzystanie w procesie kształcenia. Unikalne możliwości kształcenia daje też geografom UŚ wykorzystanie infrastruktury badawczej i dydaktycznej np. dwóch stacjach meteorologicznych usytuowanych u podnóża budynku i na jego dachu. Studenci mogą także wyjeżdżać do polarnej stacji badawczej Spitsbergen. Ważny jest fakt wykorzystywania w szerokim zakresie współczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnej, w tym narzędzi i technik kształcenia na odległość, co zostało wypracowane i sprawdziło się podczas pandemii COVID-19.

Warunki rekrutacji, kryteria kwalifikacji kandydatów oraz procedury przyjęcia na studia na kierunku geografia (studia I i II stopnia) mają charakter formalny i są przestrzegane.

Przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów, obejmująca efekty uczenia się oraz uwzględniająca wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego. Szczególne znaczenie mają spotkania w zawężonym gronie z Radą Partnerów Społeczno-Gospodarczych Kierunków Geograficznych (dawniej Rady Programowej Kierunku) gdyż właśnie na tych spotkaniach ustalane są szczegóły dotyczące programu studiów. Dużą uwagę przywiązuje się do modyfikowania (aktualizowania i poszerzania) treści wybranych zajęć dydaktycznych, m.in.: podstaw ekonomii i przedsiębiorczości czy globalnych problemów społeczno-ekonomicznych.

Wprowadzono do programu studiów specjalistyczne zajęcia dydaktyczne, np. wprowadzenie na rynek pracy, w którego ramach jest przekazywana praktyczna wiedza na temat aktualnych wymagań i potrzeb rynku. Partnerzy zewnętrzni wskazują także na ewentualną konieczność nabywania przez studentów dodatkowych kompetencji, co jest możliwe np. w ramach projektów Power I i Power II. Wymiana poglądów obejmuje także proces dyplomowania, w aspekcie zmniejszającej się liczby studentów kończących studia. Przedmiotem analiz pracowników funkcyjnych, odpowiedzialnych za jakość kształcenia, są także: system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, w tym metody i techniki kształcenia na odległość. Dużo uwagi poświęca się metodom weryfikacji i oceny efektów uczenia się, w tym stosowanym w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W celu doskonalenia kompetencji związanych z rynkiem pracy szczegółowo analizuje się organizację i przebieg praktyk zawodowych, w tym nauczycielskich. W proces monitorowania i kontroli procesu dydaktycznego włączono między innymi starostów roku, co miało szczególne znaczenie w okresie pandemii COVID-19, gdy powszechnie wykorzystywano narzędzia pracy zdalnej i konieczne było pozyskiwanie wiarygodnych informacji zwrotnych dotyczących wyników nauczania i stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Uwagi dotyczące dostosowania oferty dydaktycznej do wymagań rynku pracy pozyskuje się z dwóch źródeł: od członków Rady Partnerów Społeczno-Gospodarczych oraz poprzez system ankiet skierowanych do absolwentów kierunku. Wskazane oba sposoby są użyteczne i wzajemnie się uzupełniają.

Ocena programu studiów jest dokonywana systematycznie, zgodnie z obowiązującymi procedurami. Jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji, których zakres i źródła powstawania są trafnie dobrane do celów i zakresu oceny, obejmujących wskaźniki ilościowe postępów oraz niepowodzeń studentów w uczeniu się i osiąganiu efektów uczenia się, np. członkowie Rady Dydaktycznej Kierunków Geograficznych przeprowadzili weryfikację efektów uczenia się na wszystkich zajęciach zrealizowanych w r. ak. 2020/2021 dzięki materiałom z portalu pracownika. Analizie poddano 148 zajęć na studiach I i II stopnia. Pod uwagę wzięto wszystkie rodzaje zajęć (wykłady, ćwiczenia, laboratoria, ćwiczenia terenowe). W szerokim zakresie wykorzystuje się wyniki dotyczące: prac etapowych, dyplomowych (kontrola i ocena 5% prac wybranych losowo) oraz egzaminów dyplomowych. Coroczna ocena procesu dyplomowania mieści się w kompetencjach Rady Dydaktycznej Kierunku Studiów, ale w proces ten zaangażowani są pośrednio również i inni studenci (poprzez swoje uwagi i postulaty zgłaszane w sposób mniej formalny). Pomocne są także informacje zwrotne od studentów dotyczące satysfakcji z programu studiów (w tym od starostów roczników), warunków studiowania oraz wsparcia w procesie uczenia się. Systematycznie (tj. raz w roku) prowadzona jest ocena zajęć dydaktycznych przez studentów za pomocą ankiety oceny pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne, za wyjątkiem praktyk i tutoringu (z uwagi na specyfikę zajęć). Stosownie do zarządzenia Rektora UŚ badania te przeprowadza się elektronicznie z wykorzystaniem kwestionariuszy ankiety. W procesie doskonalenia jakości kształcenia pomocne są także wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych. Co roku dyrektor kierunku wskazuje do hospitacji zajęcia prowadzone przez nauczycieli akademickich, którzy nie byli do tej pory oceniani lub też wynik ankiet studenckich był, w odniesieniu do nich, niezadowolający. Ponadto, pozyskuje się i wykorzystuje w ocenie informacje zwrotne od nauczycieli akademickich, w tym spoza WNP. Utrzymywanie dobrych kontaktów z absolwentami kierunku geografia jest regułą na WNP UŚ, co niezależnie od ankiet wypełnianych przez byłych studentów dostarcza informacji o przebiegu ich karier zawodowych. Współpraca ta świetnie układa się także w przypadku absolwentów, którzy uzyskali kwalifikacje nauczycielskie. Są one częstymi uczestnikami spotkań (np. w ramach cyklu odczytów PTG),

kursów i szkoleń, a wraz ze swoimi uczniami stałymi bywalcami Muzeum Ziemi i uczestnikami cyklicznych imprez popularyzujących nauki geograficzne. W budynku WNP mieści się siedziba Komitetu Okręgowego Olimpiady Geograficznej, zawodów wiedzy dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Szczególne znaczenie w systematycznej ocenie programu studiów mają interesariusze wewnętrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni (głównie pracodawcy). Z ich opinii korzystano, zarówno w okresie stacjonarnego, hybrydowego i zdalnego realizowania procesu dydaktycznego. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego także w istotny sposób wpływają na koncepcję kształcenia na kierunku geografia. Na corocznych spotkaniach dyskutuje się nad bieżącą realizacją efektów uczenia i celów uczenia się oraz możliwościami dalszego doskonalenia jakości kształcenia poprzez wdrażanie propozycji zmian programowych, uwzględniających aktualne potrzeby rynku pracy.

Podstawą ustawicznego doskonalenia programu studiów na kierunku geografia są wnioski z systematycznej oceny programu studiów, w czym czynnie uczestniczą studenci i interesariusze zewnętrzni oraz nauczyciele akademicy. Ponadto, wnioski i postulaty są wykorzystywane w, zarówno w planowaniu strategicznym, jak i w bieżących działaniach, co w okresie pandemii COVID-19 wprost dotyczyło kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Obecnie większy nacisk położono na wdrażanie najnowszych osiągnięć dydaktycznych oraz nowoczesnej technologii edukacyjnej.

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznej, zewnętrznej ocenie, tj. podlega kontroli ze strony Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia powołanej przez Rektora Uniwersytetu. Zgodnie z obowiązującymi przepisami ocenę zewnętrzną jakości kształcenia przeprowadza też Polska Komisja Akredytacyjna i jej wyniki podaje do publicznej wiadomości. Ponadto, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów dokonuje się także z udziałem Rady Partnerów Społeczno-Gospodarczych. Wyniki tych ocen są wykorzystywane w doskonaleniu jakości kształcenia na kierunku geografia.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

L p.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	należy podjąć działania zmierzające do doskonalenia niektórych narzędzi wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	System zapewnienia jakości kształcenia, funkcjonujący w Uniwersytecie Śląskim i Wydziale Nauk o Ziemi jest ciągle rozbudowywany i udoskonalany. Na obowiązujący SZJK składają się wzajemnie uzupełniające się	Zalecenie zrealizowane

		procedury służące zapewnieniu jakości kształcenia, które pozwalają na kompleksowe i systematyczne gromadzenie oraz analizę danych. Przeprowadzane corocznie oceny oraz analizy zasad rekrutacji spowodowały dwukrotnie ich zmodyfikowanie uwzględniające zmiany przeprowadzania egzaminów maturalnych. Podjęto działania nad wprowadzeniem do obecnej procedury rekrutowania sugerowanej przez ZO procedury oceny zasad rekrutacji przez kandydatów przyjętych na studia. Wydział słusznie uzasadnił odrzucenie zarzutu ZO jakoby na WNP, w ramach systemu WSZJK nie funkcjonowały procedury służące ocenie efektów kształcenia. Na potwierdzenie takiego stanowiska przedstawiono dokument pn. <i>Procedura gromadzenia, przetwarzania i analizowania informacji pozyskiwanych w wyniku stosowania narzędzi WSZJK</i>. Zastrzeżenia dotyczące braku w ankiecie oceniającej zajęcia dydaktyczne pytań motywujących studentów do wyrażenia opinii o sposobach weryfikacji efektów kształcenia zostały przekazane do Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia, opracowującego wzory ankiet obowiązujące na całym	
--	--	---	--

		Uniwersytecie Śląskim. Na WNP opracowano procedury potwierdzenia efektów uczenia się uzyskanych poza edukacją formalną dla 3 kierunków studiów. Wszystkie uwagi ZO zostały przekazane do Biura Karier UŚ. Procedury potwierdzania efektów uczenia się funkcjonują prawidłowo.	
2.	system warto uzupełnić o narzędzia projektowania, zatwierdzania i okresowego przeglądu programów studiów doktoranckich oraz o formalne procedury angażowania przedstawicieli rynku pracy do określania i oceny efektów kształcenia	Powołano WZZJK Studiów Doktoranckich w odpowiednim składzie. Corocznie Zespół analizuje, omawia i modyfikuje obowiązujący program studiów doktoranckich z uwzględnieniem opinii przedstawicieli doktorantów. W pracach Zespołu włączeni zostali członkowie Społecznej Rady Konsultacyjnej. Wprowadzie studia doktoranckie w ocenie programowej nie podlegają ocenie PKA to zalecenie zostało wykonane, ponieważ ocena realizacji tego zalecenia wynika z oceny WZZJK Ustalono także, że oceny efektów kształcenia na studiach doktoranckich są przedmiotem corocznych dyskusji na zebraniach Rady Wydziału.	Zalecenie zrealizowane
3.	wskazana jest modyfikacja i uproszczenie procedury monitorowania losów absolwentów w aspekcie przydatności jej dla doskonalenia jakości kształcenia na wydziałach	Wydział nie prowadzi i nie przewiduje odrębnego monitorowania losów absolwentów, które jest prowadzone na poziomie Uczelni.	Zalecenie niezrealizowane
4.	wypracowanie narzędzi badania opinii studentów i doktorantów o infrastrukturze dydaktycznej i naukowej oraz o dostępności informacji	WSZJK opracował kompleksową ankietę do badania poziom satysfakcji studentów z jakości kształcenia na WNP UŚ.	Zalecenie zrealizowane

		Studenci i doktoranci są członkami KZZJK, Rady Wydziału. Od r. ak. 2015/2016 podjęta działalność nowo wybrana Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego (WRSS) oraz Wydziałowa Rada Samorządu Doktorantów (WRSD).	
5.	udoskonalenia wymagają narzędzia monitorowania i doskonalenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	Udoskonalono funkcjonalność Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) uruchamiając system automonitorowania zwany System Zapewniania Jakości Kształcenia (SZJK), który ocenia jakościowe działania wszystkich procedur związanych z jakością kształcenia. SZJK czerpie informacje z opinii prezentowanych i protokołowanych na corocznych spotkaniach dotyczących jakości kształcenia wszystkich pracowników Wydziału, które służą doskonaleniu funkcjonowania SZJK. Opinie i uwagi dotyczące podejmowanych działań są dyskutowane na comiesięcznych zebraniach pełnego składu WZZJK oraz na spotkaniach Kierunkowych Zespołów ds. Zapewniania Jakości Kształcenia (KZZJK) oraz posiedzeniach Rad Wydziału. Studenci i doktoranci, członkowie KZZJK, WZZJK i RW mają zapewniony realny wpływ na modyfikowanie obowiązujących procedur zapewnienia jakości kształcenia. Nowo wdrożony system	Zalecenie zrealizowane

		monitorowania obowiązujących procedur jest skuteczny, operacyjny i daje realne narzędzia wpływu pracowników i studentów na efektywność SZZJK i WSZJK.	
--	--	---	--

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Planowane i realizowane działania, mające na celu wysoką jakość kształcenia na kierunku geografia i dalsze jej doskonalenie, mają charakter kompleksowy, bowiem dotyczą wszystkich elementów składających się na jakość kształcenia. Podstawą podejmowania działań są formalnie przyjęte procedury, charakteryzujące się klarownością. Zasady projektowania, zatwierdzania oraz dokonywania zmian w programach studiów mają charakter sformalizowany i są stosowane w praktyce. W procesie oceny programu studiów oraz budujących go treści nauczania uczestniczą interesariusze wewnętrzni (w tym studenci). Uwagi i postulaty interesariuszy zewnętrznych skupionych w Radzie Partnerów Społeczno-Gospodarczych skutkują systematycznym doskonaleniem jakości kształcenia. Jakość kształcenia na kierunku jest monitorowana i poddawana okresowej ocenie wewnętrznej i zewnętrznej. Wyniki tej oceny stymulują dalszy proces doskonalenia i są upubliczniane.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie sformułowano.

Zalecenia

Nie sformułowano.